

ශ්‍රී ලංකාවේ සමකාලී කාන්තාවන්,
ද්විලිංගික කාන්තාවන් සහ
සංතුන්ති සමාජ්‍යාලී පුද්ගලයන්ට
එරෙහි වෙනස් කොට සැලකීම

ඡායා වාර්තාව

ඉදිරිපත් කිරීම
කාන්තාව සහ මාධ්‍ය සාමූහිකය, ශ්‍රී ලංකාව

Women and Media Collective
Established 1984

ශ්‍රී ලංකාවේ සමකාලී කාන්තාවන්,
ද්‍රේවිලිංගික කාන්තාවන් සහ
සංතුන්ති සමාජභාවේ පුද්ගලයන්ට විරෝධ
වෙනස් කොට සැලකීම

ඡායා වාර්තාව

2018 පෙබරවාරි මස 13 සිට මාර්තු මස 03 දක්වා
ස්විස්ටර්ලන්තයේ පිනිවා නුවර පැවති
කාන්තාවන්ට විරෝධ සියලු ආකාරයේ වෙනස් කොට සැලකීම්
මුළුනුප්‍රතා දැමීම සඳහා වන කම්ට්‍රුවේ (CEDAW) 66 වන සැසි
වාරයට ඉදිරිපත් කරන ලදී.

Women and Media Collective
Established 1984

ඉදිරිපත් කිරීම
ශ්‍රී ලංකාවේ, කාන්තාව සහ මාධ්‍ය සාමූහිකය විසිනි

මෙම වාර්තාව සකස් කරන ලද්දේ ශ්‍රී රංකාවේ කාන්තා අයිතිවාසිකම් උදෙසා ක්‍රියා කරන, රාජ්‍ය තොටෙන, ලාඛ තොටෙන සංවිධානයක් වන කාන්තාව සහ මාධ්‍ය සාමූහිකය විසින්, වෙනස සංක්‍රාන්ති සමාජභාවේ පුද්ගල ජාලය ඇතුළු සමකාලී කාන්තාවන්, ද්‍ර්විලිංගික කාන්තාවන් හා සංක්‍රාන්ති සමාජභාවේ පුද්ගලයන් වෙනුවෙන් ක්‍රියා කරන සංවිධාන සමාගම් සිදු කළ උපදේශන ක්‍රියාවලියක් තැපිනි. ගේමාල් විපෝෂිතයෙන්, සුඩා විශේෂිතවර්ධන, තොනු රහ්කෙන්, තිලෙෂ්මා මුණ්සිංහ සහ ඉවැන්ජලින් ද සිංහල යන අයගේ සහයෝගය ඇතිව කුමුදනී සැමුවෙල් විසින් මෙය සකස් කරන ලදී. උපදේශන ක්‍රියාවලිය ක්‍රියාවට නැංවීම, ජායා වාර්තාව රචනා කිරීම හා විය **CEDAW** කමිටුව වෙත ඉදිරිපත් කිරීම යන සියලුළු සඳහා අවුරුදු ඇත්තා ඇත්තා ප්‍රතිඵලිය විසින් සහාය දක්වන ලදී.

අන්තර්ගතය

පිටපත

මූලික නිරදේශ.....	33
හැඳින්වීම.....	35
I. සමකාලී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් හා සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන් කෙරෙහි සමානාත්මකවය සහ වෙනස් කොට නො සැලකීම.....	37
II. සමකාලී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් සහ සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන් කෙරෙහි වන අනරුතයන් ලේඛනගත කිරීම සඳහා රජයේ අසමතකම.....	40
III. සමකාලී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් සහ සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන් කෙරෙහි වන ඒකාකාර ස්වභාවයන් සහ හාඩිකර හාවිතයන්.....	41
IV. සමකාලී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් සහ සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන් කෙරෙහි වන ස්ථී-පුරුෂ සමාජභාවය පදනම් කොට ගත් හිංසනයන්.....	42
V. සෞඛ්‍යය.....	45
නිගමනය	48

කාන්තාවන්ට එරෙහි සියලු
ආකාරයේ වෙනස් කොට
සැලකීම් මුද්‍රාප්‍රවා දැමීම
සඳහා වන සම්මේලනය

Distr.: General

2017 මාර්තු 03

සංස්කරණ නො කළ අනුවාදය
මුල් පිටපත: ඉංග්‍රීසි

කාන්තාවන්ට එරෙහි සියලු ආකාරයේ වෙනස් කොට සැලකීම් මුද්‍රාප්‍රවා දැමීම සඳහා වන කම්ටුව

ශ්‍රී ලංකාවේ අවවන කාලානුරූප වාර්තාව පිළිබඳ අවසාන නිරීක්ෂණ

1. 2017 පෙබරවාරි මස 22 වන දින පැවති 1484 වන සහ 1485 වන රස්වීම්වල දී (CEDAW/C/SR.1484 සහ CEDAW/C/SR.1485 බලන්න), ශ්‍රී ලංකාවේ අවවන වාර්තාව (CEDAW/C/LKA/8) පිළිබඳ ව, කම්ටුව සලකා බැඳී ය. CEDAW/C/LKA/Q/8 තුළ කම්ටුවේ ගැටුපු සහ ප්‍රශ්න ලැයිස්තුව අන්තර්ගත වන අතර CEDAW/C/LKA/Q/8/Add.1 තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රතිචාර අන්තර්ගත වේ.

අ. හැඳුන්වීම

2. මෙම කම්ටුව විසින් අවවන කාලානුරූප වාර්තාව ඉදිරිපත් කිරීම පිළිබඳ ව රජයට ප්‍රශ්නය කරයි. පුරුව-සැයිලාර ක්‍රියාකාරී කණ්ඩායම විසින් නගන ලද ගැටුපු සහ ප්‍රශ්න ලැයිස්තුව සඳහා රජය ලිඛිත ප්‍රතිචාර ලබාදීම ද, කම්ටුව ප්‍රශ්නය කරයි. සංවාදය අතරතුර දී මතු කරන ලද ප්‍රශ්නවලට ප්‍රතිචාර ලෙස, වාචික ඉදිරිපත් කිරීම මෙන් ම, වැඩියුර පැහැදිලි කිරීම ලිඛිත ව සැපයීම සඳහා රාජ්‍ය පාර්ශවයේ නියෝජිත පිරිස පෙනී සිටීම ද, කම්ටුව පිළිගති.
3. ජීතිවාහී පිහිටි එක්සත් ජාතීන්ගේ කාර්යාලයේ ශ්‍රී ලංකා නිත්‍ය නියෝජිත, කොරියානු ජනරජයේ ශ්‍රී ලංකා තානාපති හා විදේශ කටයුතු අමාත්‍යාංශයේ සහ නිතිපති දෙපාර්තමේන්තුවේ නියෝජිතයන් ඇතුළු, කාන්තා හා මළු කටයුතු අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් වන්දානී සේනාර්තන් මැතිණියගේ ප්‍රධානත්වයෙන් යුත් රාජ්‍ය නියෝජිත කණ්ඩායම, කම්ටුව විසින් ප්‍රශ්නවට ලක් කරනු ලැබති.

ආ. දිනාත්මක පැතිකඩ

4. නීතිමය ප්‍රතිසංස්කරණයන් කිරීම තුළින් සහ සුවිශේෂී යොදාගැනීම තුළින්, රාජ්‍ය පාරිභාශයේ ඒකාබද්ධ පස්වන සහ හත්වන කාලානුරුප වාර්තා (CEDAW/C/LKA/5-7), 2011 දී පිළිගැනීමේ සිට අත්කරගත් ප්‍රගතිය කම්මුව පිළිගනී :
 - (අ) ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කොමිෂන් සහාවට පිළිගත් සාමාජිකයන් පත් කිරීම ඇතුළු රෙජුජේ විනිශ්චයකාරවරුන් පත්කිරීමට නිරදේශ කිරීම සඳහා තැවත පිහිටුවන ලද ව්‍යවස්ථාදායක සහාව ආදිය ඇතුළත්, 2015 වර්ෂයේ දී ව්‍යවස්ථාව සඳහා සිදු කරන ලද දහනව වන සංශෝධනය;
 - (ආ) අපරාධයක වින්දිතයන් සහ සාක්ෂිකරුවන් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා ජාතික අධිකාරිය ඇති කරන ලද, 2015 අංක 4 දරන අපරාධයක වින්දිතයන් සහ සාක්ෂිකරුවන් හට සහාය දීමේ සහ ආරක්ෂා කිරීමේ පනත සහ,
 - (ඇ) පළාත් පාලන ආයතන තුළ 25%ක කාන්තා නියෝජනය අනිවාර්ය කරමින්, 2016 දී පළාත් පාලන ආයතන ජන්ද විමසීමේ පනත සංශෝධනය
5. කාන්තාවන්ට එරෙහි වෙනස් කොට සැලකීම් මූලිකුප්පටා දැමීම සහ ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජනාම්ලතාවය ප්‍රවර්ධනය වේගවත් කිරීම ඉලක්ක කරගත් රාජ්‍ය ආයතනික සහ ප්‍රතිපත්ති රාමුව වැඩියුණු කිරීම සඳහා රාජ්‍ය පාරිභාශයේ උත්සහය කම්මුව පිළිගනී, එවා නම්:
 - (අ) 2017 දී කාන්තා අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීම හා ප්‍රවර්ධනය කිරීම පිළිබඳ වෙන ම පරිවිශේදයක් ඇතුළත් ජාතික මානව හිමිකම් ක්‍රියමාර්ගික සැලැස්ම (2017-2021) අවසන් කිරීම.
 - (ආ) 2016 දී මිනිස් ජාවාරම නීතික්ෂණය කිරීම සහ අවසන් කිරීම සඳහා ජාතික උපායමාර්ගිය සැලැස්ම සම්මත කිරීම;
 - (ඇ) 2016 දී ලිංගිකත්වය සහ ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජනාවය පදනම් කොටගත් හිංසනයන් පිළිබඳ ප්‍රකාශ කෙරෙන ප්‍රතිපත්ති රාමුව සහ ජාතික සැලැස්ම (2016-2020) සම්මත කිරීම;
 - (ඇ) ශ්‍රී ලංකාව තුළ සංඛිදියාව, වගවීම සහ මානව හිමිකම් ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා වන මානව හිමිකම් කුවින්සිලයේ 30/1 යෝජනාවට සමානුග්‍රහය දැක්වීම සහ 2015 දී එහි ඇතුළත් වන විධිවිධාන ඉටු කිරීම සඳහා පියවර ගැනීම; සහ,

- (ඉ) 2015 දී, සියලු විශේෂ ක්‍රියාපටිපාටි බලපත් හිමියන්ට රාජ්‍ය පාර්ශවය පැමිණෙන ලෙස නිකුත් කරන ලද ස්ථාවර ආරාධනය.
6. පෙර වාර්තාව සලකාබැඳීමේ කාලයීමාව තුළ රාජ්‍ය පාර්ශවය පහත ජාත්‍යන්තර සාධන පත්‍ර අපරානුමත හෝ අනුමත කොට තිබෙන බවට වන සාධක කම්ටුව පිළිගනී.
- (ඇ) 2016 දී, ආබාධිත පුද්ගලයන්ගේ අයිතිවාසිකම් සඳහා වන සම්මුතිය සහ ඒ සඳහා වන විකල්ප පෙරාතුලේඛනය;
 - (ඇ) 2016 දී, සියලු පුද්ගලයන් බලහත්කාරයෙන් අතුරුදූහන් කිරීමෙන් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා වන සම්මුතිය;
 - (ඇ) 2015 දී, පාර්ජාතික සංවිධානාත්මක අපරාධවලට එරෙහි එක්සත් ජාතින්ගේ සම්මුතිය (පැලේරමෝ පෙරාතුලේඛනය) උග්‍යපුරුෂය කරමින්, විශේෂයෙන් කාන්තාවන් සහ ලමයින් වෙළඳාම වැළැක්වීම, මරදනය කිරීම හා ඒ සඳහා දකුවම් කිරීම සඳහා වන පෙරාතුලේඛනය

ඇ. පාර්ලිමේන්තුව

7. සම්මුතිය සම්පූර්ණයෙන් ම ක්‍රියාත්මක කිරීම පුරක්ෂිත කිරීමේ ව්‍යවස්ථාදායක බලතල පිළිබඳ තීරක ඩුම්කාව කම්ටුව අවධාරණය කරයි (2010, හතලිස්පස් වන සැසියේ දී කම්ටුව විසින් පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රිවරුන්ගේ සහයෝගය ඇති ව සම්මත කරගත් ලේඛනය බලන්න). සම්මුතිය යටතේ මෙම සහ මීලග වාර්තාකරණ කාල පරිච්චේදය අතර වත්මන් අවසාන නිරීක්ෂණ ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ සම්බන්ධ ව අවශ්‍ය පියවර ගැනීමට එහි විධිනියෝගය අනුව, කම්ටුව පාර්ලිමේන්තුවට ආරාධනා කරයි.

ඇ. සැලැකිලි සහ නිර්දේශයන් හි මූලික ක්ෂේත්‍ර

සම්මුතිය පිළිබඳ තෙක්නික තත්ත්වය

8. ව්‍යවස්ථාවේ 12, 17, 27 සහ 126 යන වගන්ති සහ සම්මුතියට අතුරුදීල ලබාගැනීමට ප්‍රමාණවත් රාමුවක් සපයන දේශීය ව්‍යවස්ථාපිත පනත් හා විධිවිධාන පිළිබඳ නියෝජිතයන්ගේ ප්‍රතිචාර කම්ටුව සටහන් කරගනී. කෙසේවෙතත්, සම්මුතිය තුළ සඳහන් වන සියලු අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ කාන්තා ව්‍යාපාරණයන් පුරක්ෂිත කිරීම සඳහා පවතින දේශීය තෙක්නික රාමු ප්‍රමාණවත් ලෙස පරිපූර්ණ නො වන බව කම්ටුව තවදුරටත් සලකා බැඳී ය.

9. රාජ්‍ය පාරිභාවය වැඩිදුර ප්‍රමාදයකින් තොර ව ජාතික නීතිය ක්‍රූලට සම්මුතියෙහි සියලු නියමයන් අන්තර්ගත කෙරෙන තම පුරුව නිර්දේශය (CEDAW/C/LKA/CO/7, පරි. 13) කම්ටුව පුනර්වාචනය කරයි.

කාන්තාවන්ට එරෙහි වෙනස්කොට සැලකීම් තහනම් කිරීම සඳහා වන නෙතික රාමුව

10. සිදුකෙරෙමින් පවතින ව්‍යවස්ථා සංශෝධන ක්‍රියාවලිය කම්ටුව පිළිගනී. කෙසේවතත්, එම ක්‍රියාවලිය ක්‍රූල කාන්තා සහභාගින්වය සිමාසහිත වීම පිළිබඳ කම්ටුව තවදුරටත් සලකා බැලී ය. කිසිදු අඩංගුනයකින් තොර ව සමානාත්මකාවය සඳහා වන අයිතිවාසිකම යටතේ ලිංගික දිගානතිය මත පදනම් වූ වෙනස්කොට සැලකීම් වැළැක්වීමට ලිංගික දිගානතිය සහ ස්කී-පුරුෂ සමාජභාවීය අන්තර්භාවය විශේෂයන් ඇතුළත් කිරීම සඳහා වූ ව්‍යවස්ථාදායක සම්මේලනයේ මූලික අයිතිවාසිකම පිළිබඳ අනුකම්ටුවේ යෝජනාව සලකාබලමින් රාජ්‍ය පාරිභාවය ලබාදුන් ප්‍රතිචාරයන්ගේ සහන් කම්ටුව ලබාගනී. කෙසේවතත්, මෙම යෝජනාව සඳහා රාජ්‍ය පාරිභාවයේ පිළිගැනීම පිළිබඳ පැහැදිලිභාවයේ අඩුපාඩු කම්ටුව නිරීක්ෂණය කරයි.

(අ) සම්මුතියෙහි 1 වන වගන්තිය ක්‍රූල නීයම කරන පරිදි, කාන්තාවන්ට එරෙහි සාපු හා වකු වෙනස් කොට සැලකීම් එය නො වළක්වයි.

(ආ) ආණ්ඩුකුම ව්‍යවස්ථාවේ 16(1) වන වගන්තිය ප්‍රකාර ව, ආණ්ඩුකුම ව්‍යවස්ථාව සම්මත වීමට පෙර පැවති, වෙනස් කොට සැලකෙන නීති සඳහා වූ අධිකරණ සමාලෝචනවලට ඉඩ නො ලැබේ; එසේම,

(ඇ) නීති හා ප්‍රතිපත්ති මගින් අන්තරාංගික වෙනස්කොට සැලකීම් ආමන්තුණය නො කරයි.

11. පැහැදිලි ව අර්ථ දක්වා තිබෙන කාල සීමව ක්‍රූල රාජ්‍ය පාරිභාවය පහත කරුණු ඉටු කළ යුතු බව කම්ටුව නිර්දේශ කරයි:

(අ) නව ආණ්ඩුකුම ව්‍යවස්ථාව කෙටුම්පත් කිරීමේ ක්‍රියාවලිය ක්‍රූල පුරුණ කාන්තා සහභාගින්වය සුරක්ෂිත කිරීම.

(ආ) ලිංගික දිගානතිය හා ස්කී-පුරුෂ සමාජභාවය වෙනස් කොට නො සැලකීය යුතු පසුබිමක් ලෙස ඇතුළත් කරමින්, ආණ්ඩුකුම ව්‍යවස්ථා මණ්ඩලයේ මූලික අයිතිවාසිකම පිළිබඳ ව වන අනු කම්ටුව විභින් සකසන ලද යෝජනාවට නිසි අවධානය යොමු කිරීම;

- (ඇ) පෙර නිරදේශ කළ පරිදි (CEDAW/C/LKA/CO/7, පරි. 15), සම්මුතියේ 1 සහ 2 වගන්තිවලට අනුකූල ව සමානාත්මකාව සහ වෙනස් කොට නො සැලකීම පිළිබඳ මූලධර්මය, දේශීය නීති සම්පාදනය තුළට අන්තර්ගත කිරීම;
- (ඇ) සියලු නීතිවලට අධිකරණ සමාලෝචන හඳුන්වා දීම සඳහා ආශේෂිතම ව්‍යවස්ථාවේ 16(1) වගන්තිය ඉවත් කිරීම. සහ,
- (ඉ) කුලය මත පදනම් වූ වෙනස් කොට සැලකීම ඇතුළු, අන්තරාජික වෙනස්කොට සැලකීම ආමන්තුණය කෙරෙන ප්‍රතිපත්ති හා වැඩසටහන් අනුගමනය කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම.

වෙනස් කොට සැලකෙන නීති

- මූලික අයිතිවාසිකම් උල්ලාසනය කෙරෙන සියලු වෙනස් කොට සැලකෙන නීති, සමාලෝචනය කොට ඉවත් කිරීම සඳහා ජාතික මානව හිමිකම් ක්‍රියාකාරී සැලැස්මෙහි (2017-2021) වසර 5ක කාලසීමාව තුළ සඳහන් නිරදේශ කමිටුව සහන් කරගනී. ඉඩම් සංවර්ධන ආයුධපනතේහි අනුපාත්තිය, උරුමය හා ඒකාබද්ධ හිමිකාරීත්වය සම්බන්ධ වෙනස් කොට සැලකෙන ප්‍රතිපාදන අනෝසි කෙරෙන සංශෝධන කෙටුම්පත, නීති කෙටුම්පත් දෙපාර්තමේන්තුවට යටා තිබෙන බව සහ 2016 ඔක්තෝම්බර් මාසයේ දී මුස්ලිම් ව්‍යාහ හා දික්කසාද පනතට සංශෝධනය ඉදිරිපත් කිරීමට කැළීනට අනුකමිටුවක් පත් කළ බව කමිටුව තවදුරටත් සහන් කරගනී. උඩරට නීතිය හා තේස්සවලාමෙම නීතිය තුළ වන වෙනස් කොට සැලකෙන ප්‍රතිපාදනය ප්‍රකාතිමත් කිරීමේ ක්‍රියාවලියෙහි උෂා ප්‍රගතිය පිළිබඳ ව කමිටුව සැලකීමෙන් වේ.
- සියලු කාන්තාවන්ට හා ගැහැණු ලැබුන්ට එරෙහි සියලු ආකාරයේ වෙනස් කොට සැලකීම අවසන් කිරීම සඳහා වන සම්මුතියෙහි 1 වන හා 2 වන වගන්ති සහ තීරසාර සංවර්ධනය අරමුණු 5, ඉලක්ක 5.1 අතර සම්බන්ධකාවය පිළිබඳ ව කමිටුව අවධානය ගොමු කරයි. (A/57/38, පරි. 275) සහ 2011 (CEDAW/C/LKA/CO/7, පරි. 17) තුළ වන තම ප්‍රථ්‍යා නිරදේශ, කමිටුව පුනර්වාවනය කරන අතර පහත විශේෂයෙන් සඳහන් කර තිබෙන මූලික අයිතිවාසිකම් උල්ලාසනය කෙරෙන සියලු වෙනස් කොට සැලකීමේ නීති සමාලෝචනය කොට ඉවත් කිරීම සඳහා කාන්තාවන්ගේ ප්‍රාර්ථන සහභාගිත්වයෙන් හා නිශ්චය කරගත් කාලසීමාවක් තුළ, රජය තම නීති ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලිය වේගවත් කිරීම පිළිබඳ ව තවදුරටත් නිරදේශ කරයි.

- (අ) ඉඩම් සංවර්ධන ආයාපනතේහි අනුප්‍රාප්තිය, උරුමය හා ඒකාබද්ධ හිමිකාරීන්ට සම්බන්ධ වෙනස් කොට සැලකන ප්‍රතිපාදන අභෝසි කිරීම; සහ,
- (ආ) නීතිමය බාරිතාවය, විවාහය, දික්කසාදය සහ ප්‍රමා හාරකාරත්වය නියාමනය කෙරෙන විධිවිධාන මෙන් ම, ඉඩම් හා දේපල හිමිකාරීන්ට, උරුමය, පැවරීම හා බැහැර කිරීම නියාමනය කෙරෙන වෙනස් කොට සැලකන විධිවිධාන ඉවත් කිරීම පිණිස මුස්ලිම නීතිය, උචිරට නීතිය හා තේසවලාමේ නීතිය ආදි සියලු පොද්ගේය නීති සංශෝධනය කිරීම.

යුක්තිය කරා ප්‍රවේශවීම

14. කාන්තාවන්ට යුත්තිය කරා ප්‍රවේශ වීම සඳහා දිගින් දිගට ම පවතින බාධක පවතින බව කම්මුව සැලකිල්ලට ලක් කරයි, ඒ අතර:
- (අ) ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවී සමානත්මකාවය පිළිබඳ ව, නීතිය ක්‍රියාත්මක කරන නිලධාරීන්ගේ සහ නීති වෙත්තිකයන්ගේ දැනුම සීමාසහිත වීම.
- (ආ) තම අයිතිවාසිකම් ඉල්ලා සිටීමට බලාපොරොත්තු වන කාන්තාවන්, විශේෂයෙන් දෙමළ කාන්තාවන් මුහුණ දෙන හාඡාමය බාධක; සහ,
- (ඇ) ලිංගිකත්වය සහ ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය පදනම් කරගත් හිංසනයන් වාර්තා කිරීමෙන් එයට ගෞදුරු වූ කාන්තාවන් හා ගැහැණු ලමුන්ට බාධා පමුණුවන පළිගැනීමේ නීතිය මෙන් ම, සමාජ හා සංස්කෘතික කොන් කොට සැලකීම.
15. කාන්තාවන් යුත්තිය කරා ප්‍රවේශ වීම පිළිබඳ එහි පොදු නිරදේශ අංක 33 (2015) කම්මුව යැලි සිහිපත් කරන අතර එය රජයට නිරදේශ කරයි.
- (අ) කාන්තා අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කර ගැනීමේ අරමුණින්, සම්මුතිය පිළිබඳ ව මෙන් ම කම්මුවේ පොදු නිරදේශ සහ අධිකරණයේ ස්වාධීනභාවය, අපක්ෂපාතිභාවය, වෘත්තීමයභාවය හා ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය පිළිබඳ සංවේදිතාවය සුරක්ෂිත කිරීම සඳහා විකල්ප පෙරාකුලේඛණය යටතේ වන එහි නීතිමාධ්‍යය පිළිබඳ ව විනිශ්චරුවන්, න්‍යු මෙහෙයවන්නන්, නීතියුයන්, පොලීසිය නීති ක්‍රියාත්මක කරන නිලධාරීන් හට කුමානුකුල බාරිතා-වර්ධනයක් ලබා දීම;
- (ආ) රටේ උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත් තුළ දෙමළ බස කතා කරන අධිකරණ නිලධාරීන්ගේ සංඛ්‍යාව වැඩි කිරීම; සහ,

(ඇ) කාන්තාවන්ගේ නීතිමට සාක්ෂරතාවය වැඩි දියුණු කිරීම සහ තම අධිකිවාසිකම් ඉල්ලා සිටින කාන්තාවන් සහ ගැහැණු ලුම්න් කොන් කොට සැලකීම පිටුදැකීම පිණිස සිය අධිකිවාසිකම් පිළිබඳ ව කාන්තාවන්ගේ සහ පුරුෂයන්ගේ දැනුවත්හාවය ඉහළ නැංවීම.

කාන්තාවන්, සාමය සහ ආරක්ෂාව - සංක්‍රාන්තික යුක්තියාන්ත්‍රණය

16. මානව නීතිකම් කුවුන්සිලයේ 30/1 යෝජනාවට අනුකූලව සත්‍ය සෙවීම, යුක්තිය, වන්දි ගෙවීම සහ නැවත සිදු නොවීම සඳහා වන යාන්ත්‍රණය නිර්මාණය කිරීම සහ එය ක්‍රියාත්මක ව ආකාරය පිළිබඳ ව වන උපදේශන කාර්ය බලකායක් 2016 දී පන්කිරීම ඇතුළු සංක්‍රාන්තික යුක්තිය, නැවත පදිංචි කිරීම සහ ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණ සඳහා වන වැඩසටහන් වැඩිදියුණු කිරීම, කම්ටුව ප්‍රශනාත්‍යා කරයි. 2017 ජනවාරි මාසයේ දී කාර්ය සාධන බලකායේ වාර්තාව අවසන් කිරීම කම්ටුව සහනන් කරගති. කෙසේවෙතත්, එය සහනන් කරගන්නේ සැලකිලි සහිත ව ය:

- (අ) සාමය ගොඩනැවීම, ප්‍රතිසංස්කරණය සහ සංහිදියා ක්‍රියාවලිය තුළ කාන්තා නියෝජනය ප්‍රමාණවත් නොවීම, සහ ආරක්ෂක මණ්ඩලයේ යෝජනා 1325 (2000) සඳහා අවසන් ජාතික ක්‍රියාකාරී සැලැසුමක් සහ රජයේ පශ්චාත්-ගැටුම් ක්‍රියාවලින් සඳහා මගපෙන්වීමට කාන්තාව සඳහා සාමය හා ආරක්ෂාව පිළිබඳ පසු විපරම් නොමැති වීම;
- (ආ) පරිපූර්ණ සංක්‍රාන්තික යුක්ති උපායමාර්ගයක් ඇතුළු විවිධ පාර්ජනාතික යුක්ති සංරචනයන් නිර්මාණය කිරීම හා ස්ථාපිත කිරීම සඳහා අවකාශ ලබාදෙන ව්‍යුහයන් සැකසීමේ මන්දගාමී ප්‍රගතිය; සහ,
- (ඇ) 2016 අංක 14 දරන අතුරුදහන්වූවන් සඳහා වූ කාර්යාල පනතට ජනාධිපතිවරයාගේ අත්සන් ලබා ගැනීමට ප්‍රමාද වීම සහ ජාත්‍යන්තර සහයෝගීතාවය සඳහා විධිවිධාන සපයන 11 (අ) පරිවිශේෂය ඉවත් කිරීමට පනත සංශෝධනය විය හැකි බවට වන වාර්තා.

17. තත්ත්වකාලික විශේෂ පියවර පිළිබඳ අංක 25 (2004) සහ ගැටුම් වැළැක්වීම, ගැටුම් හා පශ්චාත් ගැටුම් තත්ත්වයන් තුළ කාන්තාව පිළිබඳ අංක 30 (2031) යන කම්ටුවෙහි පොදු නිරදේශ කම්ටුව යළි සිහිපත් කරන අතර එය රජයට තිරදේශ කරයි.

- (අ) 1325 (2000) වන යෝජනාව සමග අනුකූල වන පරිදි, ප්‍රශ්නාත්-ගැටුම් ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලියෙහි සියලු අදිරයන් සඳහා කාන්තාවන් මුළුමනීන් ම සම්බන්ධ කර ගැනීම සහ සියලුම සංක්‍රාන්තික පුක්ති යාන්ත්‍රණයන් තුළ 50%කට වැඩි කාන්තා නියෝජනයක් තිබිය යුතු බවට වන උපදේශන කාර්ය සාධක බලකායේ නිරදේශ ක්‍රියාත්මක කිරීම, එසේම පැහැදිලි කාල රාමුවක්, මිනුමිදුවු, වෙන්කළ අයවැය හා විධිමත් අධික්ෂණ යාන්ත්‍රණයක් සහිත මංසුලැස්මක් සහයම්න් කම්ටුවේ පොදු නිරදේශය අංක 30 සේම 1820 (2008), 1888 (2009), 1889 (2009), 2122 (2013) සහ 2242 (2015) යන ආරක්ෂක මණ්ඩලයේ පුරුව යෝජනා සියලුල සැලකිල්ලට ගැනීම.
- (ආ) මෙම ක්‍රියාවලියේ ස්වාධීනත්වය සහ අපක්ෂපාතීත්වය සඳහා සහ මානව හිමිකම් කම්ටුසිලයේ යෝජනාව 30/1 (A/HRC/RES/30/1, 6 පරි). අනුව ජාත්‍යන්තර විනිශ්චයකාරවරුන්, නඩු මෙහෙයුවන්නන්, විමර්ශකයන් සහ නීතියන්ගේ සහභාගිත්වය සුරක්ෂිත කිරීම සඳහා අත්‍යවශ්‍ය සාධකයක් ලෙස වගවීම යාන්ත්‍රණය තුළ ජාත්‍යන්තර සහභාගිත්වය සුරක්ෂිතිම.
- (ඇ) ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන්වලට අනුකූලව අධිකරණයේ ස්වාධීනත්වය සහ කාර්යක්ෂමතාවය සඳහා සහ සාක්ෂිකරුවන් ආරක්ෂා කිරීමේ වැඩසටහන් සඳහා වැඩි ආරක්ෂාවක් අන්තර්ගත කිරීමට අපරාධයක වින්දිකයන් සහ සාක්ෂිකරුවන් හට සහය දීමේ සහ ආරක්ෂා කිරීමේ පනත සමාලෝචනය කොට සංශෝධනය කිරීම කඩින්මින් සිදු කිරීම.

කාන්තා අනිවෘද්ධිය උදෙසා වන ජාතික කාර්ය සංවිධාන

18. 2017 දී, කාන්තාවන් පිළිබඳ ස්වාධීන ජාතික කොමිෂන් සහාවක් ස්ථාපිත කිරීම සඳහා වන යෝජනාවකට කැබේනවි අනුමැතිය ලැබීම කම්ටුව පිළිගනී. 2016 දී, කාන්තා මූලික ගැහයන් පිළිබඳ ප්‍රතිපත්තියක් සහ ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය ප්‍රමුඛ කොට සැලකෙන කම්ටු ස්ථාපිත කිරීමට කැබේනවි අනුමැතිය ලැබීම කම්ටුව තවදුරටත් පිළිගනී. මෙම කැබේනු ජාතික රාමුව රාජ්‍ය පාරිභාෂ්‍ය කාන්තා අයිතිවාසිකම් ප්‍රවර්ධනය තුළ බරපතල අකාර්යක්ෂමතාවයන්ට මග පෙන්වය හැකි බව කම්ටුව සැලකිල්ලට ලක් කරයි. සියලු අවසන් සැලසුම් ප්‍රසිද්ධියට පත් කර නො තිබෙන බව සහ මෙම සැලසුම් අධික්ෂණය කිරීමට ස්ථාපිත කළ අන්තර්-අමාත්‍යාංශය අධික්ෂණ කම්ටුවේ වැඩ කටයුතු, එහි මිනුම් ලකුණු, කාලරාමු සහ වෙන් කළ සම්පත් 2016 අංක 12 දුරන තොරතුරු දැනගැනීමේ අයිතිවාසිකම පිළිබඳ පනත නොසලකා ප්‍රසිද්ධියට පත් නො වන බව කම්ටුව සැලකිලි

සහිත ව සටහන් කර ගනී. කාන්තාවන් පිළිබඳ ජාතික කොමිෂන් සභාව පිහිටුවේ සඳහා කාලරාමුවක් තොලැඩීම සම්බන්ධ ව, කම්ටුව සිය පූර්ව සැලකිල්ල (CEDAW/C/LKA/CO/7, පර.16) නැවත අවධාරණය කරයි.

19. එලදායී ජාතික යාන්ත්‍රණය සහ ප්‍රවාරණය පිළිබඳ එහි පොදු නිරදේශ අංක 6 (1988) සහ ජාතික යාන්ත්‍රණ එලදායී ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අවශ්‍ය කොන්දේසි පිළිබඳ ව සුවිශේෂී වූ, ක්‍රියාකාරීත්වය සඳහා වූ බිජ්‍යා වේදිකාව තුළ දී සැපු මගපෙන්වීම්, කම්ටුව නැවත සිහිපත් කරමින් එහි පූර්ව නිරදේශ (A/57/38, පර. 277; CEDAW/C/LKA/CO/7, පර. 19) ප්‍රනර්වාවනය කරන අතර ඒවා තවදුරටත් රාජ්‍ය පාර්ශවය සඳහා නිරදේශ කරයි:

- (අ) පවතින විවිධ ක්‍රියාකාරී සැලසුම් එක් ඒකාබද්ධ උපායමල්ගයක් බවට සහබද්ධ කිරීම සහ ගක්තිමත් කිරීම, එසේම ඒවා ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා මානව, තාක්ෂණික සහ මූල්‍ය සම්පත් සුරක්ෂිත කිරීම.
- (ආ) නිශ්ච්‍ය කරගත් කාලසීමාවක් තුළ කාන්තාවන් පිළිබඳ ස්වාධීන ජාතික කොමිෂන් සභාවක් ව්‍යවස්ථාපිත ලෙස ස්ථාපිත කොට එහි කාර්යක්ෂම ක්‍රියාකාරීත්වය සුරක්ෂිත කිරීම; සහ,
- (ඇ) රජයේ කාන්තා අධිකිවාසිකම් අනිවාද්‍ය පිළිබඳ සහබද්ධ සැලසුම් අධික්ෂණය කිරීම සහ තක්සේරු කිරීම සඳහා සිවිල් සමාජයේ සහ කාන්තාවන් සඳහා පිළිබඳ ජාතික කොමිෂම් ක්‍රියාකාරී සහභාගීත්වය සහතික කිරීම.

තාවකාලික විශේෂ ක්‍රියාමාර්ග

20. සම්මුතියේ සියලු ක්ෂේත්‍ර තුළ පුරුෂයන් හා කාන්තාවන් අතර තිරසාර සමානාත්මකාවය සාක්ෂාත්කරණය වෙශවත් කිරීම සඳහා වන සුවිශේෂී තාවකාලික ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ තොරතුරු තොමැති වීම සම්බන්ධ තම පූර්ව සැලකිල්ල (CEDAW/C/LKA/CO/7, පර. 20) කම්ටුව ප්‍රරාවධානය කරයි.
21. තාවකාලික විශේෂ ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ සම්මුතියේ 4 වන වගන්තියේ 1 වන පරිවිශේද්‍ය සහ කම්ටුවේ පොදු නිරදේශ අංක 25 (2004) අනුව, වාර්ශික, ආගමික හා ලිංගික සුළුනුරෝගන්ට අයන් කාන්තාවන්ට, ගෘත්‍යාලික කාන්තාවන්ට, අභ්‍යන්තර වශයෙන් අවතැන් වූ කාන්තාවන්ට, ආබාධ සහිත වූ කාන්තාවන්ට විශේෂ අවධානයක් සහිත ව, විශේෂයෙන් රාජ්‍ය හා දේශපාලන ජීවිතය තුළ, තිරණ ගැනීම, අධ්‍යාපනය සහ රැකිය

නියුක්තිය තුළ කාන්තාවන් හා පුරුෂයන්ගේ තිරසාර සමානාත්මකාවය ලගා කර ගැනීම වේගවත් කිරීම සඳහා නිශ්චිත ඉලක්ක සහ ජ්‍රේරක, ලගාවීමේ සහ සභාය වැඩසටහන්, නීතිමය අනුමැතිය, විශේෂ අයවැය වෙන්කිරීම්, සහ ක්‍රියාකාරී ප්‍රතිඵල මත පදනම් වූ වෙනත් ක්‍රියාමාර්ග සහිත ව කාවකාලික විශේෂ ක්‍රියාමාර්ග රාජ්‍ය පාර්ශවය උපයොදුවන ලෙස කම්ටුව නිරදේශ කරයි.

කාන්තාවන්ට එරෙහි ඒකාක්ෂනීන් සහ ස්ථී-පුරුෂ සමාජභාවය මත පදනම් වූ හිංසනයන්

22. ජාතික මානව හිමිකම් ක්‍රියාකාරී සැලසුම (2017-2021) සහ ලිංගිකත්වය හා ස්ථී-පුරුෂ සමාජභාවය මත පදනම් වූ හිංසනයන් ආමන්තුණය කිරීම සඳහා වන ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ ජාතික සැලසුම (2016-2020) තුළ ඇතුළත් කර ඇති පරිදී තුළ මාධ්‍ය තුළ ඒකාක්ෂනී මුලින්ප්‍රවා දැමීම සඳහා වන උපායමාර්ග; හිංසනය සිදු වූ වාර ගණන නොසලකා කාලතුයාගේ කැමැත්තෙන් නොරව ඕනෑම වාතාවරණයක දී සිදු වන වෛවාහික දුෂ්ඨය සාපරාධිකරණය කිරීම සඳහා වන උසස්-තල නිරදේශ; සහ කාන්තාවන්ගේ වාචික සාක්ෂිවල විශ්වසනීයත්වය පිළිබඳ සාක්ෂි නියෝගවලින් වෙනස් කොට සැලකෙන විධිවිධාන ඉවත් කිරීම ඇතුළු ගාහස්ථ ප්‍රවණ්ඩ ක්‍රියා වැළැක්වීමේ පනත ගත්තිමත් කිරීමට යෝජිත සංගේධන; කම්ටුව පිළිගනී. කෙසේවෙතත්, ලිංගිකත්වය සහ ස්ථී-පුරුෂ සමාජභාවය පදනම් කරගත් හිංසනයන් පිළිබඳ ක්‍රියා සඳහා දක්වම් නො ලැබේමේ සංස්කෘතියක් අනුමත කෙරෙන පිත්තම්පිළික ආකළුප සහ වෙනස් කොට සැලකෙන ඒකාක්ෂනීවල පැවැත්ම දෙස කම්ටුව තවදුරටත් සැලකිලිමත් වේ. එසේම එය සැලකිලි සහිත ව සටහන් කරගන්නා තවත් කරුණු කිහිපයක් නම්,

(අ) රාජ්‍ය පාර්ශවය තුළ කාන්තාවන්ට එරෙහි ස්ථී-පුරුෂ සමාජභාවය පදනම් කරගත් හිංසනයන්ගේ ඉහළ පැතිරීම සහ ප්‍රමාණවත් නීති සම්පාදනය නොවීම, පළිගැනීමේ බිය, පොලීසිය සහ අධිකරණ නිලධාරීන් පිළිබඳ සිමිත වූ විශ්වාසය, එවැනි සිදුවීම් පිළිබඳ විමර්ශනය සහ විනිශ්චය ලබාදීම අධික ලෙස පමා වීම, අත්තනෝමතික ප්‍රතිච්චිපාක සහ වරදකරුවන් වීමේ අනුපාතය ඉතා පහළ අගයක් ගැනීම ආදි හේතු නිසා කාන්තාවන් යුත්තිය කරා ප්‍රවේශය සීමාසහිත වීම, හේතුවෙන් කාන්තාවන්ට එරෙහි එවැනි හිංසන පිළිබඳ සිදුවීම් වාර්තා නො වේ.

(ඇ) ගැහස්ථා ප්‍රවණීතිවය පිළිබඳ සිදුවීමෙන් දී, උසාවිය තුළ නඩුවක් විභාග කිරීම සඳහා වින්දිතයන් මැදිහත් ලෙස සහභාගි විම අවශ්‍ය වන අතර එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස බිඟවැදුදීම් හේතුවෙන් කාන්තාවන් තම පැමිණිලි ඉල්ලා ඇස්කරගනී; සහ

(ඇ) විමර්ශන පිළිබඳ ව කුමානුකුල දත්ත රස්කිරීම, කාන්තාවන්ට එරෙහි ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය පදනම් කරගත් හිංසනයන් පිළිබඳ ක්‍රියාවලට චෝදනා ඉදිරිපත් විම සහ දැඩුවම් නියම විම, වින්දිත සහභාය සහ ආරක්ෂණය ලැබේමට කාන්තාවන් සහ ගැහැණු ලුමුන් සඳහා වන සීමාසහිත ප්‍රවේශය, රජයේ රෘතුම නිවාස සංඛ්‍යාව ප්‍රමාණවත් නොවීම.

23. කාන්තාවන්ට එරෙහි හිංසනයන් පිළිබඳ අංක 19 (1992) සහ යුක්තිය කර කාන්තාවන්ගේ ප්‍රවේශ විම පිළිබඳ අංක 33 (2005) යන තම පොදු නිරදේශ නැවත සිහි කැදුවමින්, එහි පූර්ව නිරදේශයන් (A/57/38, පරි. 289, CEDAW/C/LKA/CO/7, පරි. 23 සහ 25) කමිටුව යැලි අවධාරණය කරන අතර එය රජයට තවදුරටත් නිරදේශ කරයි:

(ඇ) වෙවාහික දුෂ්චරණය සාපරාධිකරණය සහ ලිංගික හිංසනයන්ගේ බරපතල ස්වරුප, වධහිංසා පිළිබඳ පනතට ඇතුළත් කර එම පනතෙහි වධහිංසාවන් පිළිබඳ නිරවචනය පුළුල් කිරීම;

(ඇ) උසාවි නිකුතු, පාර්ශවයන් වෙත වහාම ලබාදිය හැකි සහ එලදායී ලෙස ක්‍රියාත්මක කළ හැකි පිළිස ආරක්ෂණ නියෝග සහතික කිරීම සඳහා ගැහස්ථා හිංසනය වැළැක්වීම පිළිබඳ පනත සංශෝධනය කිරීම සහ උසාවියේ නඩු විභාගයක් පවත්වා ගෙන යාමට ඇති මැදිහත් සහභාගිත්වය සඳහා වන සියලු කොන්දේසි ඉවත් කිරීම;

(ඇ) ලිංගික හිංසනයන් පිළිබඳ නඩු මෙහෙයුම් කඩිනම් කිරීමට සහ කාන්තාවන්ට එරෙහි හිංසනයන් පිළිබඳ පනත්වල අත්හිටුවන දැඩුවම් තහනම් කොට නීති පද්ධති හඳුන්වා දීමට සහ අනිවාර්ය අවම දැඩුවම් නියම කිරීමට නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුව තුළ විශේෂ ඒකකයක් ස්ථාපිත කිරීම.

(ඇ) ලිංගිකත්වය සහ ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය පදනම් කරගත් හිංසනයන් ආමණ්‍යාත්මක කිරීම සඳහා වන ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ ජාතික සැලසුම එලදායීව ක්‍රියාත්මක කිරීම, සහ ආරක්ෂිත නවාකැන් ගණන, වෙදා ප්‍රතිකාර සැපයීම, නීති සහභාය, මනොසමාජය ප්‍රතිරූත්තාපනය, යැලි ඒකාබද්ධ කිරීමේ වැඩිසටහන් සහ වින්දිතයන්ට වන්දී ගෙවීම අතුළත් ව සම්බන්ධීකාරක හා එලදායී ආකාරයකින් එහි ක්‍රියාකාරීත්වය සුරක්ෂා කිරීමට අවශ්‍ය ප්‍රමාණවත් සම්පත් වෙන්කිරීම;

- (ඉ) ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය පදනම් කරගත් හිංසනයන් සහ කාන්තාවන්ට එරෙහි වෙනස් කොට සැලකෙන ඒකාකාති ආමන්තුණය කිරීමට උපායමාරුගික මාධ්‍ය ව්‍යාපාර සහ අධ්‍යාපන වැඩසටහන් හරහා මහජන දැනුවත් කිරීමේ ප්‍රයත්තයන් තිබූ කිරීම; සහ,
- (ඊ) කම්ටුව විසින් පෙර දී නිර්දේශ කළ පරිදි වයස, ජනවර්ගය, කළාපය, වින්දිතයා සහ ප්‍රජාධකරු අතර සම්බන්ධතාවය ආදිය මත වෙන් කළ, කාන්තාවන්ට එරෙහි ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය පිළිබඳ සියලු ආකාරයේ දත්ත (A/57/38, පරි. 285) කුමානුකුලව රස්කිරීම සහ විශේෂය සුරක්ෂිත කිරීම.

කාන්තාවන්ට එරෙහි ලිංගිකත්වය හා ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය පදනම් කරගත් හිංසනයන් සම්බන්ධීත ගැටුම්

24. කම්ටුව සැලකිලි සතිත ව මෙම කරුණු සටහන් කරගති:

- (අ) ගැටුම් පැවති කළාප තුළ කාන්තාවන්ට සුවිශේෂී ව, අනාරක්ෂිත වාතාවරණය තවදුරටත් පැවතිම;
- (ඇ) විශේෂයෙන් උතුරු හා තැගෙනහිර පළාත්වල කාන්තාවන් සහ කාන්තා මානව හිමිකම් සුරකිත්තන් මෙන්ම දෙමළ කාන්තාවන්, ගෙහෙමුලික කාන්තාවන්, හිටපු සටන්කාරිතියන්, යුද වැන්දුවන්, සත්‍යය, යුක්තිය සහ වගේම සෞයන අතුරුදැහන් වූ පුද්ගලයන්ගේ පවුල්වල කාන්තාවන් විශේෂිතව ඉල්ලක්ක කරගත්, නිවාස වැවලීම ඇතුළු දුෂ්‍යතාත්‍යාග කිරීම, පැහැරගෙන යාම, වධ හිංසා කිරීම, ලිංගික අල්ලස්, ලිංගික වහල්හාවය හා අපුක්තිසහගත ලෙස පරීක්ෂා කිරීම ඇතුළත්ව, හමුදාව හා පොලීසිය විසින් හිරිහැර හා හිංසන සිදු කරන බවට වන බලපතල වෝදනා; සහ,
- (ඇ) සන්න්ද්ධ හමුදා සහ පොලීසිය විසින් සිදුකරන ලද කාන්තාවන්ට එරෙහි ලිංගිකත්වය සහ ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය පදනම් කරගත් ක්‍රියා සඳහා සිදු කළ විමර්ශන, තහි පැවරීම, දඩුවම් කිරීම ගණන සහ නියම කළ දඩුවම් පිළිබඳව ඉල්ලා සිටි දත්ත කම්ටුවට ඉදිරිපත් කිරීමට රුපයට තොහැකි වී තිබෙන බව

25. සම්මුතිය සහ කම්ටුවේ පොදු නිර්දේශ අංක 30 (2013) සමග අනුකුල ව, කම්ටුව රුපයට නිර්දේශ කරන කරුණු වන්නේ:

- (අ) පරීක්ෂා කිරීම සහ හිරිහැර කිරීම සේ ම, අත්තනොම්තික ලෙස අත්අඩංගුවට ගැනීම, වධහිංසා කිරීම සහ ලිංගික හිංසනය ඇතුළු කාන්තාවන්ට හා ගැහැණු ලුමන්ට එරෙහිව සිදුවන හිංසනයන්ට

සම්බන්ධ සියලු ටෝරානා පිළිබඳ ව ක්‍රිඩිනම් විමර්ශනය, නඩු පැවරීම හා දූෂිත දීම සුරක්ෂිත කරමින්, නමුදාව හා පොලීසිය විසින් සිදු කරන ලද ලිංගික හිංසනය සඳහා ඉන්න කිරීමේ ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීම.

- (ආ) විදේශයන් තුළ සිටින පුද්ගලයන් ඇතුළු සාක්ෂිකරුවන්ගේ ආරක්ෂිත සහ රහස්‍යගත වාචික සාක්ෂි සුජාතා කිරීම ඇතුළත් ව, සාක්ෂිකරුවන්ට සහ වින්දිතයන්ට ආරක්ෂාව සහ සහාය ලබාදීම සේ ම, ජාතික විමර්ශන සහ නඩු පැවරීමේ ධාරිතාවය ගක්තිමත් කිරීම සහ එම නඩු විභාග අපක්ෂපාතිව, විෂයමුලිකව හා කාලෝචිත ආකාරයකින් ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතින්ට අනුකූලව පැවැත්වෙන බව සුරක්ෂිත කරමින් ජාත්‍යන්තර නීතියට අනුව වින්දිතයන්ට වන්දී ලැබීමේ අයිතිය, හිංසනයන් පිළිබඳ සත්‍ය දැන ගැනීමට වින්දිතයන්ට සහ සමාජයන්ට ඇති අයිතිය, හිංසනයන් නැවත සිදු නොවන බවට වන සහතිකවීම් සුරක්ෂිත කිරීම; සහ,
- (ඇ) සන්න්ද්ධ හමුදා සහ පොලීසිය විශේෂ වන සිදුවීම් පිළිබඳ ව සියලු කොමිෂන් සහාවල සොයාගැනීම් සේම, ලිංගික හිංසන සිදුවීම් සම්බන්ධව පවතින සියලුම අපරාධ විමර්ශන, හේබොයාස් කේරුප්ස් සහ මූලික අයිතිවාසිකම් පෙන්සම් පිළිබඳ ව පරිපූරණ සිතියමිගත කිරීමක් ක්‍රියාත්මක කිරීම.

වෙළෙඳාම සහ ලිංගික ගුමික වෘත්තිය තුළ සුරක්ෂමට ලක්වීම

26. 2016 දී මානව ජාවාරම අධික්ෂණය කිරීම හා නැවැත්වීම සඳහා වන ජාතික උපායමාර්ගික සැලැස්ම (2015-2019) සම්මත කිරීම කම්ටුව පිළිගනී. කෙසේවෙතත්, එහි ක්‍රියාකාරීත්වය තුළ වන අනියෝග කම්ටුව සටහන් කරගන්නා අතර විමර්ශන, නඩු පැවරීම සහ ජාවාරමිකරුවන්ට දූෂිත ලබාදීමේ සංඛ්‍යාව අඩුවීම පිළිබඳව වන තම නිරදේශය (CEDAW/C/LKA/CO/7, පරි. 26) කම්ටුව පුනර්වාචනය කරයි. මානව ජාවාරම සාපරාධි අපරාධයක් ලෙස සැලකෙන දේශීඛ නීති සංග්‍රහයේ 360 (ඇ) වගන්තියට වඩා නීතිමය පියවර ගැනීමේ දී දේශීඛ නීති සංග්‍රහයේ 360 (ඇ) වගන්තිය ප්‍රතිසම්පාදන වරදක් බවට වන විශ්වාසය ද කම්ටුව සැලකිලි සහිතව සටහන් කරගනී. කාන්තා ගැහ ගුමිකයන්ගේ විගමනය සඳහා වන අවම වයස සීමාවන් නිසා මානව ජාවාරම බොහෝ ස්ථීර විය හැකි බව කම්ටුව කවදුරටත් නිරදේශ කරයි. කොන්ඩම් ලග තබා ගැනීම ලිංගික ගුමික වෘත්තියේ යෙදීමේ සාක්ෂියක් ලෙස හාචිතා කරමින්, ලිංගික ගුමික වෘත්තියේ යෙදෙන බවට කාන්තාවන්ට අන්තර්ගත්මතික ලෙස

අත්ථවාගුවට ගැනීමට හා මෙම කාන්තාවන් හිරිහැර, ලිංගික අල්ලස් හා කප්සල්ම ගැනීම්වලට යටත් කිරීමට පොලීසිය විසින් අයාල ආදාළ පනත නාවිත කරන බව වන තම නිරදේශය (CEDAW/C/LKA/CO/7, පරි. 28) කමිටුව තවදුරටත් පුනර්වාචනය කරයි.

27. කමිටුව සිය නිරදේශ (CEDAW/C/LKA/CO/7, පරි. 27 සහ 29) පුනර්වාචනය කරන උතර වෙළඳාම සහ ලිංගික හා වෙනත් ආකාරවල සූරාකෑම ඇතුළත, රාජ්‍ය හා පොදුගැලික අංශයන් තුළ දී සියලුම කාන්තාවන්ට හා ගැහැණු ලමුන්ට එරෙහි සියලු ආකාරයේ හිංසනයන් මූලිනුප්‍රවා දැමීම පිණිස 5 වන තිරසාර සංවර්ධන අරමුණෙහි, ඉලක්ක 5.2 සඳහා අවධානය යොමු කරයි. එසේම එය රෝග වෙත නිරදේශ කරයි:

- (අ) මානව ජාතාරම අධික්ෂණය කිරීම හා නැවැත්වීම සඳහා වන ජාතික උපායමාර්ගික සැලැස්ම (2016), එලදායී ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ අධික්ෂණය කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් මානව, තාක්ෂණික සහ මූල්‍ය සම්පන් සුරක්ෂිත කිරීම;
- (ආ) ජාතාරම්වලට හසුවන වින්දිතයන් කළේතියා හඳුනාගැනීම, උපදේශනය සඳහා යොමු කරවීම, පුනරුත්තාපනය හා සමාජානුකූලනය පිළිබඳ ව නීතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ අදාළ අනෙකුත් රාජ්‍ය නිලධාරීන් සඳහා අඛණ්ඩ බාරිතා-ගොඩනැංවීම;
- (ඇ) ජාතාරම්කරුවන් වැළැක්වීම, නඩු පැවරීම හා ප්‍රමාණවත් ලෙස දඩුවම් කිරීම සහ වින්දිත කාන්තාවන් සහ ගැහැණු ලමුන් සඳහා ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය පදනම් කරගත් ආරක්ෂිත පියවර අනුගමනය කිරීම.
- (ඇ) දැන්ව නීති සංග්‍රහයේ 360 වන වගන්තිය යටතේ, ජාතාරමරුවන්ට නඩු පැවරීමට බාධා කෙරෙන නීතිමය හිඛැස් ආමන්ත්‍රණය කිරීම;
- (ඉ) ලිංගික ග්‍රුමික වැන්තිය සහ මානව ජාතාරම යන දෙකෙහිම සූරාකෑම පිළිබඳ ව, ස්ත්‍රී-පුරුෂ හාවය අනුව වෙන් කළ දත්ත විධිමත් ව රස් කිරීම;
- (ඊ) කළාපයේ අනෙක් රටවල් සමග අවබෝධකා ගිවිසුම් අත්සන් කිරීම හා විශේෂයෙන් ම අසල්වාසී රටවල් සහ කළාපීය සහයෝගීතාවය සඳහා වූ දකුණු ආසියානු සංගමයේ අදාළ රටවල් සමග ජාතාරම්කරුවන්ට නඩු පැවරීම සඳහා නීතිමය පටිපාටි අනුකූල කරවීම ඇතුළත් ව, ජාතාරම වැළැක්වීමට ද්වීපාර්ශවීය, කළාපීය හා ජාත්‍යන්තර සහයෝගීතාවය ඉලක්ක කරගත් උත්සහයන් වැඩි කිරීම; සහ

- (c) අයාල ආදා පනත ඉවත් කිරීම සහ ඒ අතරතුර කාලය තුළ ලිංගික සුළුතරයට අයත් කාන්තාවන් සේ ම ලිංගික ගුමික වාත්තියේ යෙදෙන කාන්තාවන් හිරිහැරයන්ට ලක් කිරීමට මෙම පනත අවහාවිත කරන පොලිස් නිලධාරීන්ට දැඩුවම් ලබාදීම සහ ලිංගික ගුමික වාත්තිය අත්හැරීමට බලාපොරොත්තු වන කාන්තාවන්ට ඉන් මිදිමේ වැඩසහන් ඇතුළ වින්දිතයන්ට ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජාවය පිළිබඳ ව සංවේදී වූ ආරක්ෂාව සහ සහාය ලබාදීම සුරක්ෂිත කිරීම.

දේශපාලන භා ප්‍රසිද්ධ ජීවිතය තුළ සහ තීරණ ගැනීම තුළ සහභාගිත්වය

28. පළාත් පාලන ආයතන ජන්ද විමසීම (සංගේධන) පනත තුළ පළාත් පාලන මට්ටමේ දී කාන්තාවන් පත් කිරීම සඳහා 25%ක නිශ්චිත ප්‍රමාණයක් අනුමත කිරීම සහ සියලු පළාත්වල දේශපාලන පක්ෂ නාමයෝජනා පත් තුළ (අවම) 30%ක කාන්තාවන් ප්‍රතිශතයක් පැනවීමට, 1988 අංක 2 දරන පළාත් පාලන ආයතන පනත සංගේධනය කිරීම සඳහා වූ යෝජනාවට, 2016 දී කැඳිනවී අනුමැතිය හිමිවීම; කම්ටුව පිළිගනී. කෙසේවෙතත්, පසුගිය වසර 15ක කාලය පුරුවට ජාතික පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රී බුරයන්ගෙන් 5%ක් පමණක් කාන්තාවන් සඳහා වෙන් වී තිබෙන බවත්, කාන්තා කැඳිනවී අමාත්‍යඩුර ගණන ඉතා අඩු මට්ටමක පවතින බවත්, කම්ටුව සැලකිලි සහිත ව සහන් කරගනී. තීරණ ගැනීමේ තනතුරු තුළ, දෙමළ සහ මුස්ලිම් කාන්තාවන්, ආබාධ සහිත කාන්තාවන් ආදි වූ සුළුතරයන්ගේ තියෝජනය පිළිබඳ තොරතුරු හිගවීම ගැන කම්ටුව තවදුරටත් කණ්ඩාව රේ.
29. දේශපාලන භා ප්‍රසිද්ධ ජීවිතය තුළ කාන්තාවන් පිළිබඳ තම පොදු නිරදේශ අංක 23 (1997) භා අනුකූලව, තම පුරුව නිරදේශ (A/57/38, පරි. 279, සහ CEDAW/C/LKA/CO/7, පරි. 31) කම්ටුව පුනර්ජාවනය කරන අතර ජාතික භා ප්‍රාදේශීය මට්ටමින් තීරණ ගැනීමේ දී පුරුණ සහ සමාන කාන්තා සහභාගිත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීම ඉලක්ක කරගත් තීරසාර ප්‍රතිඵත්ති රෝගය අනුගමනය කරන ලෙස කම්ටුව තවදුරටත් නිරදේශ කරයි. එසේම;
- (අ) පළාත් මට්ටමේ දී දේශපාලන පක්ෂ නාමයෝජනා පත්වල කාන්තා අපේක්ෂිකාවන් සඳහා යෝජන අවම 30%ක නිශ්චිත ප්‍රමාණය පැනවීම නිශ්චිත කාලාමුවක් තුළ දී සුරක්ෂිත කිරීම සහ එම නිශ්චිත ප්‍රමාණයම ජාතික මට්ටමේ දී ද කාන්තාවන් සඳහා හඳුන්වා දීම;

- (ආ) සුළුතර කණ්ඩායම් ඇතුළු ඉලක්ක කරගත් කාන්තා නියෝජනය සහතික කිරීමේ දැක්මක් සහිත ව, සුළුතර කාන්තාවන් ඇතුළු කාන්තාවන් සඳහා නිශ්චිත ප්‍රමාණයක් නිතිමය ලෙස සකස් කිරීමේදී, තාවකාලික විශේෂ ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ සම්මුතියේ 4 (1) වගන්තිය සහ කම්ටුවේ පොදු නිරදේශ අංක 25 (2004) අනුව, තාවකාලික විශේෂ ක්‍රියාමාර්ග ඇතුළු ක්‍රියාමාර්ග උපයෙද්වීම.
- (ඇ) පවුල තුළ සහ සමාජය තුළ කාන්තාවන්ගේ හා පිරිමින්ගේ භූමිකාව පිළිබඳ ව වෙනස් කොට සැලකන ඒකාකාති පිටුදැකීම පිණිස තීරණ ගැනීමේ දී කාන්තා සහභාගිත්වයේ වැදගත්කම පිළිබඳ ව පොදු මහජනකාව සහ දේශපාලන පක්ෂ ඉලක්ක කරගත් දැනුවත් බව නැවීමේ ක්‍රියාකාරකම් සිදු කිරීම; සහ,
- (ඈ) විවිධ අංශවල දී සහ විවිධ මට්ටම්වල දී තීරණ ගැනීමේ තහතුරුවල විවිධ සුළුතරයන් නියෝජනය කරන කාන්තාවන්ගේ සහභාගිත්වය පිළිබඳ වෙන්කළ දත්ත රස්කිරීමේ පද්ධතියක් ස්ථාපිත කිරීම.

අධ්‍යාපනය

30. කාන්තාවන්ගේ ඉහළ සාක්ෂරතාවය, ප්‍රාථමික අධ්‍යාපන මට්ටම්වල දී ගැහැණු ලැබුන් හා පිරිමි ලැබුන් වඩාත් සර්වසාධාරණ ලෙස බඳවා ගැනීම, අනිවාරයෙන් අධ්‍යාපනය ලැබිය යුතු වයස අවුරුදු 14 සිට 16 දක්වා ඉහළ දැමීම පිළිබඳ ව කම්ටුව ප්‍රශ්නයා කරයි. කෙසේවෙතත්, පහත කරුණු කම්ටුව සැලකිලි සහිත ව සටහන් කරගනී:
- (අ) වාර්ගික සුළුතර කණ්ඩායම් තුළ, උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත්වල දේවර කරමාන්තය හා වතු වග ආශ්‍රිත ව පිහිටා ඇති පාසල්වල, දිලිංජ නාගරික හා ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල; විදේශගත ග්‍රමිකයන්ගේ දරුවන්, කාන්තා ගෘහමුලික ප්‍රවුල්වල ගැහැණු ලැබුන්, ලමා හා පුරුව විවාහවල වින්දිතයන් සහ ආබාධ සහිත ගැහැණු ලැබුන් අතර සුවිශේෂිත ව; අඩු-ආදායම්ලාඛී ප්‍රවුල්වල කාන්තාවන් අතර වන අඩු අධ්‍යාපන මට්ටම,
- (ආ) පාසල් තුළ හිරිහැර, අපවාර හා හිංසනවලින් ගැටුම් කළාපයේ ගැහැණු ලැබුන් ආරක්ෂා කරගැනීමේ, හානිපුරණයේ සහ ප්‍රතිසංඛානයේ අදහසක් ලෙස අධ්‍යාපනය ලබා දීම සඳහා වැඩසටහන් නොමැති වීම;
- (ඇ) තාතියික අධ්‍යාපනය තුළ විද්‍යාව, තාක්ෂණය, ඉංජිනේරු විද්‍යාව හා ගණීතය යන විෂයයන් තුළ කාන්තාවන්ගේ හා ගැහැණු ලැබුන්ගේ මෙන්ම, කාන්තා ගුරුවරියන් හා පර්යේෂිකාවන්ගේ අඩු නියෝජනය;

- (ඇ) ගැවුම්වලින් පිබාවට පත් ප්‍රදේශවලට සුවිශේෂී ව, ගැහැණු ලමුන් සඳහා ප්‍රමාණවත් යටිතල පහසුකම් සහිත වෘත්තීය ප්‍රහුණු පාසල් සංඛ්‍යාව අඩු වීම; සහ,
- (ඉ) ගැහැණු ලමුන් පාසල් හැරයාම සඳහා පූර්ව ගැබැනීම් තවදුරටත් හේතුවක් ව පැවතීම.
31. අධ්‍යාපනය තුළ ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවී විෂමතා ඉවත් කිරීම සඳහා වන තිරසාර සංවර්ධන අරමුණු අංක 4, ඉලක්ක 4.5ට අනුකූල ව කම්මුව තම පූර්ව නිරදේශ (A/57/38, පරි. 281, සහ CEDAW/C/LKA/CO/7, පරි. 33) යෙහි සිහිපත් කර සිටින අතර, එවා රජයට තවදුරටත් නිරදේශ කරයි.
- (අ) සම්මුතියේ 4 වන වගන්තියේ 1 වන පරිපේශීය සහ කම්මුවෙහි පොදු නිරදේශ අංක 25 (2014) සමග අනුකූල ව, ගුණාත්මක අධ්‍යාපනයට ප්‍රවේශවීමේ විශ්මතා පිටුදැකීම ඉලක්ක කරගත් තාවකාලික විශේෂ ක්‍රියාමාර්ග භාවිතා කිරීම;
- (ආ) සියලු අධ්‍යාපන මට්ටම්වල විෂයමාලා තුළ මානව හිමිකම් සහ සාම අධ්‍යාපනය ක්‍රියාත්මක කිරීම, අධික්ෂණය සහ ඇගයීම, සහතික කිරීම;
- (ඇ) අධ්‍යාපනය තුළ වෙනස් කොට සැලකෙන ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවී ඒකාකානී ඉවත් කිරීම, අධ්‍යාපන අංශයේ සවර්ධන රාමුව භාවිතයෙන් ඇතුළු ජාතික අධ්‍යාපන ප්‍රතිපත්ති තුළට ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය ප්‍රධාන වශයෙන් යොමු කිරීම, සහ ප්‍රාථමික මට්ටමේ පාසල් විශයමාලා තුළට ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවී සමානාත්මකා අධ්‍යාපනය ඒකාබද්ධ කිරීම;
- (ඈ) කාන්තාවන් භා ගැහැණු ලමුන් තාක්ෂණික ක්ෂේත්‍රවල රකියා සඳහා පුදුසුකම් ඇත්තවුන් බවට පත්කිරීමේ අදහසින්, ඔවුන්ව තාක්ෂණික ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යාපනයට සහ වෘත්තීය මාර්ග කරා යොමු කරවීමට තාක්ෂණික අධ්‍යාපන භා වෘත්තීය ප්‍රහුණු අංශවල අධි තාක්ෂණික කුසලතා සඳහා තාවකාලික විශේෂ පියවර ඇතුළු ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය පිළිබඳ සංවේදී වැඩිස්ථාන සංවර්ධනය කිරීම සහ ප්‍රථල් කිරීම.
- (ඉ) පූර්ව ගැබී ගැනීම වැළැක්වීම සඳහා විශේෂ අවධානය සහිත ව වගකීම් සහගත ලිංගික වර්යා ආමන්ත්‍රණය කරමින් ලිංගික භා ප්‍රාග්ධන සෞඛ්‍ය පිළිබඳ වයසට සරිලන පරිපූර්ණ අධ්‍යාපනය ආයතනගත කිරීම.

සේවා නිපුණ්තිය

32. ශ්‍රම වෙළඳපොල තුළ එතිහාසිකව අඩු කාන්තා සහභාගිත්වය හා කාන්තාවන් අතර ඉහළ විරෝධියා අනුපාතය පිළිබඳ ව කම්ටුව අවධානය යොමු කරයි. ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය මත වූ පුළුල් වැටුප් පරතරය, සමාන වටිනාකමක් සහිත වැඩි සඳහා සමාන වැටුප් ගෙවීමේ මූලධර්මයෙහි සීමාසහිත ත්‍රියාත්මක කිරීම සහ අධික්ෂණය කිරීම, එසේම අවධිමත් රෝධියා අංශය තුළ කාන්තා සංකේත්දුණය දෙස කම්ටුව අවධානය යොමු කරයි. රෝධියා ස්ථාන තුළ වන ලිංගික හිරිහැර පිළිබඳ ව හා එවැනි සිදුවීම් ආමන්තුණය කිරීමට ගත් පියවර පිළිබඳ ව වෙන් කළ දත්ත හිගවීම පිළිබඳ ව ද කම්ටුව සැලකිලුමත් වේ. හිටපු කාන්තා සටන්කාරිනියන්ගේ සුවිශේෂී කුසලතා සැලකිල්ලට ගෙන ඔවුන් ව නැවත රෝධියාවලට බඳවා ගැනීම පහසු කරීමට පරිපූර්ණ ක්‍රියාමාර්ග නොමැතිවීම පිළිබඳ ව කම්ටුව සැලකිලි සහිත ව සටහන් කරගනී.
33. පහත කරුණු කම්ටුව රජයට නිරදේශ කරයි:
- (අ) සාම්ප්‍රදායික ව පුරුෂයන් විසින් අත්පත් කරගත් රෝධියා ක්ෂේත්‍රවලට පිවිසීම සඳහා කාන්තාවන්ට ප්‍රවේශ වීමට පහසුකම් සැලසීම;
 - (ඇ) අවධිමත් අංශවල මෙන්ම නිදහස් වෙළඳ කළාපවල සේවය කරන කාන්තාවන්ගේ අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීමට හා ප්‍රවර්ධනය කිරීමට නීති සහ ප්‍රතිපත්ති ත්‍රියාත්මක කිරීම;
 - (ඇ) විධිමත් වැටුප් සමීක්ෂණ යෙද්වීමෙන් සහ රෝධියා සහ බඳවා ගැනීමේ පරිවයන් සඳහා එදානුයි අධික්ෂණ සහ නියාමන යාන්ත්‍රණයන් ස්ථාපිත කිරීම මගින් ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය මත වූ පුළුල් වැටුප් පරතරය අඩු කිරීම;
 - (ඇ) අපරාධකරුවන්ට ලබාදෙන ලද දැඩුවම් ඇතුළු ව, රාජ්‍ය හා පොද්ගලික යන දෙයාගය ම තුළ සිදුවන ලිංගික හිරිහැර පිළිබඳ වෙන්කළ දත්ත රස්කිරීම;
 - (ඉ) ඒකාකාතිවලින් නිදහස් සුදුසු රෝධියා සහ වෙන්තිය පුහුණු අවස්ථා වෙත පිවිසීමට හිටපු කාන්තා සටන්කාරිනියන්ට සහාය ලබාදීම.
 - (ඊ) ගාහ සේවකාවන් සඳහා යෝගා කටයුතු පිළිබඳව උත්සුක කෙරෙන ILO සම්මුතියේ 189 (2011) වගන්තිය අපරානුමත කිරීම.

සෞඛ්‍යය

34. සියලු පුරවැසියන් සඳහා නොමිලේ වෙවදා සේවාවන් සැපයීම ඇතුළු රාජු පාර්ශවයේ සෞඛ්‍යය ආයෝජන පිළිබඳ ව කමිටුව ප්‍රගංසා කරයි. මාතා හා ලමා මරණ අඩවිම, කමිටුව තවදුරටත් පිළිගනී. ගබ්සාව නිරසාපරාධීකරණය පිළිබඳ ව 2016 දී අධිකරණ අමාත්‍යවරයා විසින් පත්කරන ලද කම්මුවෙහි නිරදේශ, කමිටුව තවදුරටත් සහන් කරයි. කෙසේවෙතත්, පහත සඳහන් සුවිශේෂී දත්ත නොමැති වීම පිළිබඳ ව කමිටුව තවදුරටත් සැලකිලිමත් වේ:
- (අ) සුද්ධයෙන් පිබාවට පත් කාන්තාවන්ගේ මනො-සමාජය කම්පනයන් ආමත්තුණය කිරීමට වැඩසටහන් සහ සඳහාය පැවතීම මෙන්ම, ගැටුම් පැවති ප්‍රදේශීලිය හා වැට්ලි ක්ෂේත්‍රයේ කාන්තාවන් සඳහා වන සෞඛ්‍ය ආරක්ෂණ සේවා පැවතීම හා එවායේ ගුණාත්මකභාවය;
- (ආ) සියලුම කාන්තාවන් හා ගැහැණු ලමුන්ගේ අවශ්‍යතාවයන් සැලකිල්ලට ගන්නා ලිංගික සෞඛ්‍යය තොරතුරු පැවතීම හා එම තොරතුරු කරා ප්‍රවේශ වීම; සහ,
- (ඇ) කාන්තාවන් හා ගැහැණු ලමයින් අතර හා එච්.ඇයි.වී./එ්චිස් රෝගය වැළැක්වීම හා කිලින් හඳුනාගැනීම සඳහා වන වැඩසටහන් පැවතීම ඇතුළු, එච්.ඇයි.වී./එ්චිස් පැතිරීම පිළිබඳ රාජු පාර්ශවයේ දත්ත ප්‍රමාණවත් නොවීම;
35. කාන්තාව සහ සෞඛ්‍යය පිළිබඳ තම පොදු නිරදේශ අංක 24 (1999) නැවත සිහිපත් කරමින්, ගෝලිය මාතා මරණ අනුපාතය අඩුකිරීම සහ ලිංගික සහ ප්‍රත්‍යන්ත සෞඛ්‍යය සේවාවන් සඳහා සාධාරණ ලෙස ප්‍රවේශීල්ම සුරක්ෂිත කිරීම පිළිබඳ නිරසාර සංවර්ධන අරමුණු අංක 3, ඉලක්ක 3.1 සහ 3.7 දෙස කමිටුව අවධානය යොමු කරන අතර එය රජයට නිරදේශ කරයි.
- (අ) ගැබීනි කාන්තාවගේ ජ්විතය තරේතනයකට ලක් ව ඇති අවස්ථාවල දී පමණක් නො ව, සියලු ස්ථීර දූෂණ, ව්‍යුහිවාරය සහ කළල රුපයේ අබලතාවයක් පැවතීම යන අවස්ථාවල දී ද ගබ්සාව නීතිගත කරන ලෙස හා අනෙකුත් සියලු අවස්ථාවල දී ගබ්සාව නිරසාපරාධීකරණය කරන ලෙස, නීති පද්ධති සංගේධනය කිරීම;
- (ආ) ගරහණීතාවය පිළිබඳ වෙවදා ප්‍රතිකාර අවසන් විය යුතුය ආදි වගයෙන් වන අධිකරණ විමර්ශණයක අවශ්‍යතාවය, ගබ්සාවකට අනුමතිය ලබාදෙන වෙවදා සහතිකයක අවශ්‍යතාවය ආදි ආරක්ෂණ ගබ්සා සේවාවන් ලබාගැනීමට කාන්තාවන්ට ඇති බාධා ඉවත් කිරීම;

- (ඇ) ලිංගික සහ ප්‍රජනන සෞඛ්‍යය සඳහා පුවිණේ ව, ගැටුම්වලින් පිඩාවට පත් ප්‍රදේශවල සහ වතු අංශයේ කාන්තාවන්ගේ සෞඛ්‍යය අවබෝධනා සපුරාලීමට ප්‍රමාණවත් අයවැය වෙන්කිරීම සූරක්ෂිත කිරීම;
- (ඇ) සියලු කාන්තාවන්ට සහ ගැහැණු ලැබුන්ට ලිංගිකත්ව තොරතුරු කරා ප්‍රවේශවීම සූරක්ෂිත කිරීම; සහ,
- (ඉ) එච්.අයි.වී. සමග ජ්‍යෙන් වන කාන්තාවන් සහ ගැහැණු ලැබුන් සඳහා එච්.අයි.වී. ආසාදන වළක්වා ගැනීමේ සහ එච්.අයි.වී. තත්ත්වය වැළදී තිබෙන බව කළුන් හඳුනාගැනීමේ වැඩසටහන් පැවතීම සහ එම වැඩසටහන්වලට යොමුවීමේ හැකියාව ඇතුළු, එච්.අයි.වී. ආසාදන සම්ප්‍රේෂණය වීම හා ව්‍යාප්තිය පිළිබඳ කළාප මත පුවිණේ වූ දහ්ත සැපයීම.

කාන්තා ගෘහමූලිකයන්

36. කාන්තා ගෘහමූලිකයන් පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය (2016), ජාතික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම (2017-2019) සමග කම්මුව පිළිගනී. රාජ්‍ය අංශය තුළ 24%ක කාන්තාගහනය අනුව ගත්වීට කාන්තා අංශ ප්‍රධානීන්ගේ ඉහළ අනුපාතය කම්මුව සටහන් කරගන්නා අතර වෙනස් කොට සැලකෙන අන්තරාංශීක ස්වරූප පිළිබඳ අන්දැකීම් මගින් ඔවුන්ගේ අවධානම ඒකාබ්ද වී තිබෙන බව කම්මුවේ සැලකිල්ලට ලක් වේ. එසේම, පහත කරුණ පිළිබඳ ව කම්මුව අවධානය යොමු කරයි.

- (අ) කාන්තා ගෘහමූලිකයන්ට බොහෝ සමාජ ප්‍රතිලාභ සහ සුබසාධන වැඩසටහන්වලින් ඉවත් කරමින් බලධාරීන් විසින් ‘කාන්තා ගෘහමූලිකයන්’ සඳහා විවිධ හා සීමාසහිත නිර්වචන හාවිතය;
- (ආ) මෙම සුහසාධන වැඩසටහන් සඳහා වෙන්කර ඇති අරමුදල් ප්‍රමාණවත් තොවීම, ඒවායෙහි සීමිත ක්‍රියාකාරීන්වය, සුහසාධන වැඩසටහන් පිළිබඳ තොරතුරු හිග්‍රීම සහ කාන්තා ගෘහමූලිකයින්ගෙන් ලිංගික ආගාවන් ඉටුකර ගැනීම සඳහා ඉල්ලීම කිරීම හරහා පරිපාලන බලය අහෝසි කිරීම;
- (ඇ) දිරිදානාවය කෙරෙහි කාන්තා ගෘහමූලිකයන්ගේ අවධානම සහ උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත්වල බොහෝ ගෘහ ඒකකවල ඡයගැනීමටම ඉහළ න්‍යා ඇති නිවාස හිමියන් විසින් ක්‍රියාත්මක කරන ලද නිවාස වැඩසටහන්වල සංණාත්මක බලපෑම;

- (ඇ) කාන්තාවන් ගිය ලබාගැනීම සිම්තවීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පොදුගැලික මූල්‍ය සමාගම් විසින් කාන්තාවන් සුරාකැම; සහ,
- (ඉ) යුද සමය තුළ උප්පැන්න සහතික, ඉඩම් ඔප්පු, ජාතික හැඳුනුම්පත් ආදිය අභිම් විම නිසා නිවාස දීමනා, ඉඩම් සහ සමාජ ගේවා වෙත පිවිසීමට උතුරු සහ නැගෙනහිර පළාත්වල බොහෝ කාන්තාවන් නො හැකිවේ.

37. 2002 දී නිකුත් කළ සිය නිරදේශ (A/57/38, පර. 297), කම්ටුව ප්‍රත්‍රිචාරය කරන අතර ඒවා රජයට නිරදේශ කරයි:

- (අ) කණ්ඩායම තුළ විෂමජාතිකාවය සැලකිල්ලට ගතිමින්, රාජ්‍ය පාරිග්‍රහයේ ගැහමුලික කාන්තාවන් පිළිබඳ වෙන්කළ දත්ත පද්ධතියක් ස්ථාපිත කිරීම සහ සුහසාධනය සහ නැවත පදිංචි කිරීමේ ප්‍රතිපත්ති සහ වැඩසටහන් තුළ සමබරව භාවිතා කිරීම සඳහා කාන්තා ගැහ මුලිකයින්ගේ පැහැදිලි සහ පරිපූර්ණ වර්ගිකරණයක් වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා මෙය භාවිතා කිරීම;
- (ආ) වරදකරුවන්ට නිසි දැඩුවම් ලබා දීම සහතික කරමින්, ලිංගික අල්ලස් ගැනීමේ වරද ඇතුළත් කොට අල්ලස් පනත සංශෝධනය කිරීම;
- (ඇ) කාන්තා ගැහමුලිකයන් සඳහා සමාජ ආරක්ෂණ පද්ධතියක් ගතිර්මාණය කිරීම සහ සුහසාධන වැඩසටහන්වලට අදාළ තොරතුරු පුළුල් ව ව්‍යාප්ත කිරීම සුරක්ෂිත කිරීම;
- (ඇ) කාන්තාවන් සඳහා සියලු අතිරේක සුදුසුකම් ඉවත් කරමින් රාජ්‍ය හා පොදුගැලික ආයතනවලින් බැංකු ගිය, උකස් කිරීම සහ අනෙකුත් මූල්‍ය ගිය ලබා ගැනීමේ දී කාන්තාවන් සහ පිරිමින් සඳහා සමාන යෝගතා නිර්ණායක සුරක්ෂිත කිරීම;
- (ඉ) ගැහමුලික කාන්තාවන් සහ පවුල් දරිද්‍රතාවයෙන් ජ්වත්වන පවුල්වල ආදායම් උත්පාදන රටාවන්ට අනුරූප ප්‍රතිසාධන සැලසුම් සහිත ව ඔවුන් සඳහා අඩු පොලී හෝ පොලී රහිත ගිය යෝජනා කුම හඳුන්වා දීම; සහ,
- (ඊ) තමන්ගේම නාමයෙන් ජ්වනෝපාය ආධාර, නිවාස සහ ඉඩම් ලබා ගැනීම සඳහා කාන්තාවන්ගේ සමාන හැකියාව සුරක්ෂිත කිරීමට, පොදුගැලික ලිපි ලේඛන සහ දේපල හිමිකම් නිකුත් කිරීම සඳහා මනා-සම්බන්ධීකරණ හා කුමානුකූල පද්ධතියක් ස්ථාපිත කිරීම.

සංකුමණික කාන්තාවන්

38. සංකුමණික කාන්තාවන්ට පමණක් සීමාවන් පැනවෙන වෙනස් කොට සැලකන රෙගලයිවල පැවතීම, වයස අවුරුදු හයට අඩු ලමයින් සඳහා හාරකරුවන් පත් කිරීමට නම් කිරීම පිළිබඳ ව කම්ටුව සැලකිලිමත් වේ. විශේෂ අවශ්‍යතා සහිත දරුවන් සිටින කාන්තාවන් සංකුමණය විමෙන් වළක්වා ඇති බව ද කම්ටුව සැලකිලි සහිත ව සටහන් කරගනී.
39. ස්ත්‍රී-පුරුෂ භාවය මත විශේෂිත වූ සංකුමණික බාධක ඉවත් කිරීමේ අදහස් සහිත ව, පුවුල් පසුබීම් වාර්තාව (MFE/RAD/10/13) අහෝසි කරන ලෙස කම්ටුව රුපයට නිරදේශ කරයි.

ග්‍රාමීය කාන්තාවන්

40. ග්‍රාමීය ආර්ථික සංවර්ධනය පිළිබඳ සියලු ආයෝජනවලින් අවම වශයෙන් 25%ක් කාන්තාවන්ට ප්‍රතිලාභ සැලයිමට වෙන් කිරීම සඳහා වූ යෝජනාවකට 2016 දී කැබේනටි අනුමැතිය ලැබීම ඇතුළු ග්‍රාමීය සංවර්ධනය ඉංක්ක කරගත් රුපයේ උත්සහයන් කම්ටුව සටහන් කරගනී. ජනගහනයෙන් 77%ක් ග්‍රාමීය පුද්ගලවල ජ්‍රීත්වන බවත්, එම කාන්තාවන් ග්‍රාමීය කරමාන්තවල සංශ්‍යෝග නියැලි සිටින බවත් කම්ටුව සටහන් කරගනී. නායකත්වය තුළ ග්‍රාමීය කාන්තාවන්ගේ අඩු සහභාගිත්වය, ඔවුන්ගේ දුෂ්ඨකර වැඩි තත්ත්වය සහ අඩු වැටුප්, දේවර කරමාන්තයේ නියැලෙන කාන්තාවන් විසින් අත්විදින අධික ලෙස මත් ද්‍රව්‍යවලට ඇබැඕහිමි පිළිබඳ ව කම්ටුව සැලකිලිමත් වේ. ඉඩම් උරුමයට අදාළව කාන්තා උරුමක්කරුවන්ට වඩා පුරුෂ උරුමකරුවන්ට වැඩි කැමැත්තක් දක්වන ඉඩම් සංවර්ධන ආයුධපතන (1935) මගින් කාන්තාවන් ඉඩම් ලබාගැනීම අඛණ්ඩ ව සීමා කෙරෙන බව කම්ටුව තවදුරටත් සැලකිලිමත් වේ.
41. ග්‍රාමීය කාන්තාවන්ගේ අයිතිවාසිකම පිළිබඳ සිය පොදු නිරදේශ අංක 34 (2016) කම්ටුව යළි සහිපත් කර සිටින අතර, එය රුපයට නිරදේශ කරයි:
- (අ) කාන්තාවන්ට ප්‍රතිලාභ සැලසෙන ග්‍රාමීය ආර්ථික සංවර්ධන ආයෝජන ක්‍රියාවට නැංවීම, අධික්ෂණය සහ ඇගයිම සුරක්ෂිත කිරීම සඳහා යාන්ත්‍රණයක් ජ්‍රීපාලිත කිරීම;
- (ආ) ග්‍රාමීය කරමාන්ත වෘත්තීය සම්ති නායකත්වය තුළ කාන්තා සහභාගිත්වය තහවුරු කිරීම සඳහා තාවකාලික විශේෂ ක්‍රියාමාර්ග භාවිත කිරීම;

(අභ්‍ය) දේවර කරමාන්තයේ දුර්වල සේවා තත්ත්වයන් ආමන්තුණය කර මත්දුව්‍යවලට ඇබැඩි වූ කාන්තාවන්ට සෞඛ්‍යය සහ උපදේශන සහාය ලබා දීම; සහ,

(අභ්‍ය) ග්‍රාමීය කරමාන්තවල වැටුප් පරතරයන් සහ මාතා නිවාඩු ප්‍රතික්ෂේප කිරීම ආමන්තුණය කිරීම.

ඉඩම් හමුදාකරණය

42. රටෙහි ගැටුම්වලින් පිඩාවට පත් ප්‍රදේශවල පෙළද්ගලික ඉඩම් විශාල ප්‍රමාණයක් හමුදාකරණය වෙමින් පැවතීම, හමුදාව විසින් සිවිල් පරිපාලන වගකීම් පැහැරගැනීම, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස රාජ්‍ය පාර්ශවයේ කාන්තාවන් හා පුරුෂයන් විශාල ප්‍රමාණයක් අවතැන් වීම, අභ්‍යන්තර අවතැන්වුවන් සඳහා කළුවරු 32ක් තවමත් පැවතීම පිළිබඳ ව කම්ටුව සැලකිලිමත් වේ. අභ්‍යන්තරව අවතැන් වූ කාන්තාවන් නැවත පදිංචි කිරීම, ඔවුන්ගේ නිවාස සඳහා කළේවත්නා විසඳුම් සහ ඔවුන්ගේ ජ්‍යෙන්සාය නැවත ලබා ගැනීම සඳහා එවැනි මිලිටරිකරණය බාධාවක් ලෙස පවතින බවට කම්ටුව විශේෂයෙන්ම සැලකිලිමත් වේ.

43. ග්‍රාමීය කාන්තාවන්ගේ අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ සිය පොදු නිරදේශ අංක 34 (2016) කම්ටුව යළි සිහිපත් කර සිටින අතර, එය රජයට නිරදේශ කරයි:

(අ) විශේෂයෙන් උතුරේ ඉඩම් කඩිනමින් ප්‍රතිහමුදාකරණය කර, ඉඩම් නැවත ලබා ගැනීමට සහ ජ්‍යෙන්සාය අවස්ථාවන් නැවත උද්‍යකර ගැනීමට හැකි වන ලෙස මෙම ඉඩම් අවතැන් වූ කාන්තාවන් සහ පිරිමින් වෙත ලබාදීම සහ සිවිල් පරිපාලන රාජකාරී හාර ගැනීමෙන් හමුදාවට වැළැක්වීමට වගබලා ගැනීම;

(ආ) මෙම ඉඩම් නීත්‍යානුකූල හිමිකරුවන්ට ප්‍රමාදයකින් තොරව නැවත ලබාදීමේ අදහසින්, දැනට හමුදාව විසින් අත්පත් කරගෙන සිටින ඉඩම්, දැනට හාවතා නො කරන හෝ හමුදා අරමුණු සඳහා යුක්තිසහගත නොවන වන ලෙස හාවත කරන ඉඩම් පිළිබඳ නිසි සිතියම්ගතකරණයක් සිදු කිරීම;

(ඇ) කාන්තා ගැහුමුදාකයන්ට සහ අභ්‍යන්තර අවතැන්වුවන්ට ප්‍රමාණවන් හා ස්ථීරසාර ලෙස නිවාස ලබාගැනීම සුරක්ෂිත කිරීම පිණිස ජාතික මානව හිමිකම් ක්‍රියාකාරී සැලැස්මේ (2017-2021) නිරදේශ ක්‍රියාවට නැංවීම; සහ,

(ඇභ්‍ය) හමුදාව විසින් ඇකුල් ඉඩම් අල්ලා ගැනීම පිළිබඳ පැමිණුලි විමර්ශනය කොට වරදකරුවන්ට ප්‍රමාණවත් දඩුවම් ලබා දීමට වගබලා ගැනීම.

විවාහය සහ පවුල් සඛැදුනා පිළිබඳ වෙනස් කොට සැලකෙන නීති

44. මුස්ලිම් විවාහ සහ දික්කසාද පනත සංගේධනය කිරීම සඳහා 2016 දී කැබේනට් අනු කම්මුවක් පත් කිරීම පිළිබඳ ව කම්මුව කාතයුනාවය පල කරයි. කෙසේවෙතත්, මුස්ලිම් පොදුගලික නීතිය සහ ක්වාසි උසාවී ප්‍රතිසංස්කරණ සලකා බැලීමට සහ යෝජනා කිරීමට, 2009 දී අධිකරණ අමාත්‍යවරයා විසින් පත් කරන ලද කම්මුව කිසිදු නිරදේශයක් නිකුත් කර නොමැති බව කම්මුව සටහන් කරගනී. තම පූර්ව නිරදේශ (CEDAW/C/LKA/CO/7, පරි. 44) සහ මුස්ලිම් විවාහ හා දික්කසාද පනත පනවා තිබෙන මුස්ලිම් විවාහයන් පිළිබඳ සම්පූර්ණ සහ අනිවාර්ය අධිකරණ බලය ලබාදෙන බව කම්මුව ප්‍රනර්වාවනය කරයි. එසේම කම්මුව සිය විශේෂ සැලකිලි මෙසේ ප්‍රකාශ කරයි:

- (අ) විවාහ විමේ අවම වයසක් එහි නියම කර නොමැති අතර අවුරුදු 120 අඩු ගැහැණු ලමුන්ට ද විවාහ වීමට අවසර ලබා දී ඇත;
- (ආ) මුස්ලිම් පුරුෂයන්ට පමණක් නෙතික සහ අධිකරණ ක්වාසි තනතුරු, ක්වාසි මණ්ඩලය සමාජිකයන්, විවාහ රේඛ්ට්ටාර්වරුන් සහ විනිශ්චයකාරවරුන් වන ලෙසට එමගින් සීමා කිරීම;
- (ඇ) මුස්ලිම් නීතිය යටතේ විවාහ වූ, නීත්‍යානුකූල ව වෙන් නො වූ තම ස්වාමී පුරුෂයන් සමග ලිංගික සංස්ගරයේ යෙදෙන වයස අවුරුදු 160 අඩු ගැහැණු ලමුන්ට ව්‍යවස්ථාපිත දූෂණය පිළිබඳ නීතිය අදාළ නො වීම;

45. විවාහ සහ පවුල් සම්බන්ධතා සමානාත්මකාවය පිළිබඳ අංක 21 (1994) හා 16 වන වගන්තියේ (විවාහයේ ආර්ථික ප්‍රතිඵල, පවුල් සම්බන්ධතා සහ ඔවුන් අභිජිතීම) අංක 29 (2013) යන තම පොදු නිරදේශ, එමත්ම කම්මුවේ එකාබද්ධ නිරදේශ අංක 31 හානිකර පරිවයන් පිළිබඳ ලමා අධිකිවාසිකම් කම්මුවේ (2014) පොදු අදහස් අංක 18 යැවි සිහිපත් කරමින්; කම්මුව සිය පූර්ව නිරදේශ (CEDAW/C/LKA/CO/7, පරි. 45) ප්‍රනර්වාවනය කරන අතර එය රුපයට තවදුරටත් නිරදේශ කරයි:

- (අ) විවාහය, දික්කසාදය, උරුමය, දේපල හා ඉඩම් ඇකුළව පවුල් සඛැදුනා තුළ කාන්තාවන් සහ පුරුෂයන්ගේ සම අධිකිවාසිකම් ආමත්තුයෙක කරනු ලැබෙන, සම්මුතියට අනුකූලව එකාබද්ධ පවුල් සංග්‍රහයක් සකස් කිරීම;
- (ආ) මුස්ලිම් කාන්තාවන්ට මුස්ලිම් පොදුගලික නීතියෙන් ඉවත් ව, සාමාන්‍ය නීතිය යටතේ විවාහ ලියාපදිංචි ලබා ගැනීම සඳහා නිදහස් තේරීමක් ඇති බව සහතික කිරීමට, සාමාන්‍ය විවාහ ලියාපදිංචි කිරීමේ ආදාළනත සංගේධනය කිරීම;

- (ඇ) ආගමික නීතිවලට වඩා පොදු සිවිල් ගිවිසුම්කර සහ දේපල නීතිය මගින් දේපල අයිතිවාසිකම් පාලනය කරනු ලැබෙන බව සුරක්ෂිත කිරීම;
- (ඇ) රාජ්‍ය පාරිභාශකයෙන් සියලු කාන්තාවන් සඳහා විවාහ වීමේ අවම වයස, අවුරුදු 18 දක්වා වැඩි කිරීම;
- (ඉ) ක්වාසිවරුන් ලෙස, ක්වාසි මණ්ඩලය සාමාජිකයින්, විවාහ රෙඛස්වාරුවරු සහ විනිශ්චයකාරවරුන් ලෙස පත්වීමට කාන්තාවන්ගේ යෝග්‍යතාවය පිළිබඳ සියලු සීමාවන් මුද්‍රණප්‍රතා දැමීම; සහ,
- (ඊ) ව්‍යාතිරේකයකින් තොරව, ව්‍යවස්ථාපිත දූෂණ අපරාධය වයස අවුරුදු 16 අඩු සියලු ගැහැණු ලමුන්ට අදාළ වන බව සහතික කිරීමට දැන්ව නීති සංග්‍රහයේ 363 වන වගන්තිය සංශෝධනය කිරීම.

දින්ත රස්කිරීම සහ විශ්ලේෂණය

46. ස්ම්‍රී-පුරුෂ භාවය, වයස, ආලාධිත තත්ත්වය, ස්ථානය සහ සමාජ-ආර්ථික තත්ත්වය අනුව වෙන් කළ, පරිපූර්ණ දත්ත රස්කිරීම, විශ්ලේෂණය සහ ප්‍රවාරණය වැඩිකිරීමට සහ සම්මුතියෙන් ආවරණය වන සැම ක්ෂේත්‍රයකම සවිස්තරාත්මක සමානාන්මතාවයෙන් යුත් ස්ම්‍රීන් විසින් යට්තිරුපත්වය පිණිස කාන්තාවන්ගේ තත්ත්වය සහ ප්‍රගතිය පිළිබඳ ප්‍රවණතා තක්සේරු කිරීමට මිනුම් දුරශක භාවිතා කිරීම.

ක්‍රියාකාරීත්වය සඳහා වන බිංං ප්‍රකාශනය හා කිවිකාසනය

47. සම්මුතියේ විධිවිධාන ක්‍රියාවල නැංවීමේ උත්සාහයක් ලෙස ක්‍රියාකාරීත්වය සඳහා වන බිංං ප්‍රකාශනය සහ කිවිකාසනය ප්‍රයෝගනයට ගන්නා ලෙස කම්ටුව රාජ්‍ය පාරිභාශකයෙන් ඉල්ලා සිටී.

තිරසාර සංවර්ධනය සඳහා වන 2030 න්‍යාය පත්‍රය

48. තිරසාර සංවර්ධනය සඳහා වන 2030 න්‍යාය පත්‍රය ක්‍රියාවල නැංවීමේ ක්‍රියාවලය මගින් සම්මුතියේ විධිවිධානවලට අනුකූලව, සවිස්තරාත්මක ස්ම්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවී සමානාන්මතාව සාක්ෂාත් කර ගන්නා ලෙස කම්ටුව ඉල්ලා සිටී.

ප්‍රවාලනය

49. ආණ්ඩුව, අමාත්‍යාංශ, පාර්ලිමේන්තුව සහ අධිකරණය තුළ මෙම නිරදේශ මූලත්වීන්ම බලාත්මක කිරීමට විශේෂිත ව, සියලු මට්ටම්වල (ජාතික, කළාපීය, ප්‍රාදේශීය) අදාළ රාජ්‍ය ආයතන වෙත, රාජ්‍ය පාර්ශවයේ නිල භාජා(ව) තුළින්, වත්මන් අවසාන නිරික්ෂණ කාලානුරුපව ප්‍රවාලනය සුරක්ෂිත කරන ලෙස කම්මිටුව රාජ්‍ය පාර්ශවයෙන් ඉල්ලා සිටී.

තාක්ෂණීක සභාය

50. රාජ්‍ය පාර්ශවයේ සංවර්ධන ආයාසයන් සඳහා මෙම සම්මුතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධ කෙරෙන බව සහ ඒ සඳහා කළාපීය හෝ අන්තර්ජාතික තාක්ෂණික සභාය ලබා ගත හැකි බව කම්මිටුව නිරදේශ කරයි.

වෙනත් ගිවිසුම් අපරානුමත කිරීම

51. ජාත්‍යන්තර අපරාධ අධිකරණයේ රෝම ප්‍රෘතිතිය සහ 1951 දී සම්මත කරන ලද සරණාගතයන් පිළිබඳ තත්ත්වය පිළිබඳ සම්මුතිය අපරානුමත කිරීම කිරීමට ද කම්මිටුව යි ලංකා රජය දිරිගන්වයි.

අවසන් නිරික්ෂණ පසුවිපරාම

52. ඉහත 13 (අ), 13 (ආ) සහ 23 (ඇ) සහ 25 (ඇ) පරිච්ඡේදවල අඩංගු නිරදේශ ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ගන්නා පියවර පිළිබඳ ව, වසර දෙකක් තුළ ලිඛිත තොරතුරු සපයන ලෙස කම්මිටුව රාජ්‍ය පාර්ශවයෙන් ඉල්ලා සිටී.

මිළග වාර්තාව සඳහා සූඛනම් වීම

53. 2021 මාර්තු මාසයේ දී සිය නවවන ආවර්ථක වාර්තාව යොමු කරන ලෙස කම්මිටුව රජයට ආරාධනා කරයි.
54. “පොදු හර ලේඛනයක් සහ ගිවිසුම්-නිශ්චිත ලේඛන පිළිබඳ මාර්ගෝපදේශ ඇතුළු, ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් සම්මුතින් යටතේ වාර්තාකරණය පිළිබඳ මාර්ගෝපදේශන” (HRI/MC/2006/3 සහ Corr.1) අනුගමනය කරන ලෙස කම්මිටුව රාජ්‍ය පාර්ශවයෙන් ඉල්ලා සිටී.

මුලික නිරදේශ

මූලික නිරදේශ

- පහත සඳහන් නිරදේශ ක්‍රියාත්මක කිරීම පිණිස ශ්‍රී ලංකා රජයට අවධාරණය කරන ලෙස, කාන්තාවන්ට එරෙහි සියලු ආකාරයේ වෙනස් කොට සැලකීම් මූලිනුප්‍රා දැමීම සඳහා වන කම්ටුව (CEDAW) වෙතින් අපි ඉල්ලා සිටිමු.
- සමාන ලිංගවල වැඩිහිටියන් අතර, කැමැත්තෙන් සිදුවන ලිංගික සම්බන්ධතා නිරසාපරාධිකරණය සහ ප්‍රයුෂ්තිය යටතේ වෙනස් කොට නොසැලකීමට ඇති වගකීමෙන් බැඳී සිටිමි.
- ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලිය නො සලකා, සමකාමී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් සහ සංක්‍රාන්ති සමාජභාවේ පුද්ගලයන්ගේ මානව හිමිකම් උල්ලාංසනය කරන, ඒ අයට වෙනස් කොට සලකන දැන්ව නීති සංග්‍රහයේ 365, 365 (අ) සහ 399 යන වගන්ති, සහ පාදච්‍රා පනත ඇතුළු නීති ඉවත් කිරීම හෝ සංශෝධනය කිරීම.
- ආණ්ඩුකුම ව්‍යවස්ථාවේ 12 වැනි පරිවිෂේෂය සංශෝධනය කර, ලිංගික දිගානතිය හා ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාව අන්තර්භාවය නිසා වෙනස් කොට සැලකීමට ලක්වීම තහනම් කිරීම. LGBTI අධිතිවාසිකම් උල්ලාංසනය කිරීම වැළැක්වීමේ ක්‍රියාමාර්ග ගක්තිමත් කිරීම හා එවැනි අධිතිවාසිකම් පිළිබඳ දැනුවත්භාවය හා පුහුණු කුම ඉහළ තැබීම ගක්තිමත් කිරීම.
- ආණ්ඩුකුම ව්‍යවස්ථාවේ 16 වන පරිවිෂේෂය ඉවත් කොට, අතිත, වර්තමාන හා අනාගතයේ දී සමානාත්මකාවය සඳහා වන මූලික අධිතිවාසිකම හා අනෙකුත් මූලික අධිතිවාසිකම් උල්ලාංසනය කෙරෙන, වෙනස් කොට සැලකීමට ලක්වන සියලු නීති සමාලෝචනය කර ඉවත් කිරීමට අවස්ථාවන් හිමිවන ලෙස, ආණ්ඩුකුම ව්‍යවස්ථාවේ උත්තරීතරභාවය පිළිගන්නා වගන්තියක් ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීම.
- සේවා නියුක්තිය, නිවාස, සෞඛ්‍යය සේවා සැපයීම, තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය තුළ නියෝජනය, යුක්තිය පසිඳුලීමට ඇති ප්‍රවේශය ආදි වූ මූලික ක්ෂේත්‍රයන් හිදී ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය හා නීති ප්‍රතිසංස්කරණ තුළ සමකාමී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් හා සංක්‍රාන්ති සමාජභාවේ පුද්ගලයන්ට සුවිශේෂී වන කරුණු හඳුනාගැනීම.
- "2016-2020 ශ්‍රී ලංකාවේ ලිංගික හා ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය පදනම් කොටගත් හිංසනයන් ආමත්තුණය කිරීමට ක්‍රියා කිරීම සම්බන්ධයෙන් වන ප්‍රතිපත්ති රාමුව හා ජාතික සැලැස්ම" සහ "2017-2021 මානව හිමිකම් ආරක්ෂා කිරීම හා ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා වන ජාතික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම" මගින් සමකාමී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් හා

සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී ස්ත්‍රීන්ට, එරහි ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය පදනම් කරගත් හිංසනයන් හා වෙනස් කොට සැලකීම් වැළැක්වීම සහ ආමන්තුණය කිරීමට පරිපූරණ ප්‍රවේශයක් සහතික කිරීම.

- සමකාමී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් හා සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන්ගේ ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය පිළිබඳව වන කරුණු ද, එහි කාර්ය වපසරිය කුළ ඇතුළත් කාන්තාවන් පිළිබඳ ස්වාධීන කොමිසමක් ස්ථාපිත කිරීම.
- තීරණ ගැනීමේ ක්ෂේත්‍ර කුළ සමකාමී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් හා සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන් මුහුණදෙන අප්‍රමාණවත් නියෝජනය හෙවත් අවාසි මට්ටම් තීරණය කිරීම සඳහා පර්යේෂණ සිදු කර, විවිධ ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවී අනන්‍යතාවයන් හා ලිංගික නැඹුරුතාවයන් සහිත කාන්තාවන් සඳහා මෙම වාතාවරණය සමනය කිරීමට අනුබල දෙන ක්‍රියාමාර්ග ක්‍රියාවට නැංවීම.
- විවිධත්වය, අයිතින් හා වෙනස්කොට නොසැලකීමට අනුව ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය, ලිංගිකත්වය පිළිබඳ දෙමවිපියන්, ගරුවරුන්, පරිපාලන කාර්ය මණ්ඩල හා විද්‍යාල්පතිවරුන් ඇතුළු පාසල් යන වයස් සිපුන් දැනුවත් කිරීම සඳහා අධ්‍යාපනික ප්‍රතිසංස්කරණ සිදු කිරීම.
- සමකාමී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් හා සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන්ට හිතකාමී හා වෙනස් කොට නොසලකෙන සෞඛ්‍යය සේවාවන් හා දැනුවත්හාවයෙන් යුතු හා අගතිගාමී නොවන සෞඛ්‍යය සේවා සපයන්නන් සිටින බවට සහතික කිරීම මගින් සමකාමී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් හා සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන්ගේ ජීවන තත්ත්වය වැඩි දියුණු කිරීම.
- සෞඛ්‍යය අවධානම්, සෞඛ්‍යය සේවාවන් හා සෞඛ්‍යය සාධක පිළිබඳ ව අධ්‍යයනයන් පැවැත්වීමේ දී, සමකාමී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන්, සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී කාන්තාවන් සහ සංක්‍රාන්ති සමාඡභාවී පිරිමින් සඳහා වන දත්ත වෙන් කර දැක්වීම.
- ලිංගික දිගානතිය හා ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාඡභාවී අනන්‍යතාවයන් පිළිබඳ කරුණු රුපයේ සංක්‍රාන්තික යුක්තිය සහ සංහිදියා යාමන්තුණය සමග සාපුරුව සම්බන්ධ කිරීම.

හැඳින්වීම

මෙම ජායා වාර්තාව සකස් කරන ලද්දේ, ශ්‍රී ලංකාවේ කාන්තා අයිතිවාසිකම් හා මානව හිමිකම් උද්දේශනය සඳහා කටයුතු කරන සමකාලී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් හා සංකාන්ති සමාජභාවී ප්‍රජාවේ සාමාජිකයන්ගේ උපදේශකත්වය සහිතවය. CEDAW කම්ටුවේ පූර්ව සැසිවාරයේ දී ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුවට මතු කොට පෙන්වන ලද (CEDAW/C/LKA/Q/8), සමලිංගික සම්බන්ධතා නිරසාපරාධීකරණය හා එයට සඛැදී අනෙකුත් ගැටුපු පිළිබඳව, අපගේ ජායා වාර්තාව මගින් පසු විපරමක් සිදු කරයි. මෙම ජායා වාර්තාව මගින්, තවමත් ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුව විසින් නො සලකා හැර තිබෙන, CEDAW සම්මුතිය යටතේ පැන තැගෙන සමකාලී කාන්තා, ද්විලිංගික කාන්තා හා සංකාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන් කෙරෙහි වන ගැටුපු ඉස්මතු කර දක්වා ඇතේ.

ලිංගික දිගානතිය හා ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවී අනන්තතාවය පදනම් කරගත් නීති තවදුරටත් පවත්වාගෙන යාම සම්බන්ධයෙන්, ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් සමාලෝචන යාන්ත්‍රණයන් විසින් ශ්‍රී ලංකාව උප්‍රාදා දක්වා ඇත. වැඩිහිටියන් දෙදෙනෙකු අතර තම කැමැත්තෙන් සිදු වන සම-ලිංගික සම්බන්ධතාවන් (සමකාලී ස්ත්‍රීන් අතර පවතින සම්බන්ධතා ද ඇතුළුව) සාපරාධීකරණයට ලක් කෙරෙන දීඩ් නීති සංග්‍රහයේ 365 හා 365 (අ) වගන්ති; 'නිකරුණේ ගැවසීම' සඳහා සැකපිට ඕනෑම අයෙකු අත්තනොමතිකව රඳවා තබා ගැනීමට අවසර ලබාදෙන 1842 අයාල ආදායා පනත සහ ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවී අනන්තතාවය තහවුරු කර නොගත් පුද්ගලයන්ට එරෙහිව ක්‍රියාත්මක වන දීඩ් නීති සංග්‍රහයේ 399 වගන්තිය (වෙනත් පුද්ගලයෙකු ලෙස පෙනී සිටීම) ඉවත් කිරීමට 2008 සහ 2012 විශ්ව කාලාන්තර සමාලෝචන ක්‍රියාවලියේ දී ද, 2011 වර්ෂයේ දී CEDAW කම්ටුව විසින් ද, එසේම 2014 වර්ෂයේ දී මානව හිමිකම් කම්ටුව මගින් ද ශ්‍රී ලංකාවට නිරදේශ සහ උත්සුකයන් ලබා දෙන ලදී.

CEDAW කම්ටුව සඳහන් කර ඇති පරිදි, "සමලිංගික සම්බන්ධතා සාපරාධීකරණයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස කාන්තාවන් නෙතික රකවරණයෙන් මුළුමනින්ම බැහැර කරනු ලැබීම" සහ "මුළුන්ව අත්තනොමතිකව රඳවා තබා ගැනීමට" නීතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ නිලධාරීන්ට අවකාශය ලබා දීම සිදු වේ. සම ලිංගයේ වැඩිහිටියන් අතර ස්ව කැමැත්තෙන් සිදුවන ලිංගික සම්බන්ධතා නිරසාපරාධීකරණය කිරීමට සහ ප්‍රයුත්තියේ සඳහන් වෙනස් කොට නොසැලුම් ඇති ප්‍රතිඵාව (CEDAW/C/LKA/CO/7, 25(උ) තේඨිය) සඳහා බැදී සිටීන ලෙස කම්ටුව මගින් රජයෙන් ඉල්ලා ඇති නමුත්, ශ්‍රී ලංකාව එයට ප්‍රතිරෝධය දක්වමින්, මෙම නීති ඉවත් කිරීම හෝ සංශෝධනය කිරීම සඳහා ක්‍රියා කිරීම වෙනුවට වෙනස් කොට සලකන බවට ඇති වෝදනාවලින්

આરક્ષા વીમે મેવલમોક્સ લેસ, નેનીક અર્પણાન હાવિના કીરીમ મણિની, જમાલેવન ત્રીજાવલીયે દી કત્તિવ્રા વિસ્ફિન્ લબા દ્રન્ નીરદેંગ રૂપુ કરન એવક્સ પેન્વાળિન્ જિરીદિ.

ત્રી લંકા દ્યાંચે નીતિ સંગ્રહયે 365 સહ 365 (અ) યન વિગતની રૂપની કીરીમ હોય સંખેદનય કીરીમ સદ્ધા વન રાજ્ય વિગતીમ વેનાનકાત યોય્યુ કીરીમથી રજય હાવિના કરન પ્રધાન દ્રાપાય માર્ગય વન્નેને, આંચેભુનુમ વિશવચ્ચીએવી 12 વન કોાવસ ત્વલીન્ દ્રિંગિક દ્રિંગાનનીય હોય ચેન્ટ્રી-પ્રરૂપ સંમાજનાથી અનનુષનાવય મન પદ્ધનમિ ખૂ વેનસ્ કોાં સ્લેન્કીમિલિન્ આરક્ષા કીરીમથી વિગલા ગૈનીમાં કિરણું કેરેન એવ પ્રૌષ્ણિકિ. આંચેભુનુમ વિશવચ્ચીએવી 12 વન પરિવિષેંદ્રયે સદ્ધની વન્નેને, "કીસિદ્ધ પ્રરવ્યાસિયેન્કુ ર્થનવર્ગય, આગમ, હાશાવ, ક્વલય, ચેન્ટ્રી-પ્રરૂપ હેંડય, દેંગપાલન મનય હોય દ્રાપની ચેચ્ચાનય યન હેંનુ મન હોય, ચીવૈની કિર હેંનુવક્સ મન હોય વેનસ્ કોાં સ્લેન્કીમિકાત હાર્થનય નોંધિય પ્રયત્નેનેં ય" યન્નાવેની. કેસે વેનતની, નીતિપત્રી દેખાર્થત્તેનીનું પ્રકાશ કરનેનેને, "365 હા 365 (અ) યન વિગતની મણિની કીસિદ્ધ સ્લીવિંગેશ્ચ કણેંબાયામોક્સ રૂલક્સ્ક કર નોંધનુંના અતર લીય મણંજન સધાવારય આરક્ષા કીરીમ સદ્ધા ય" યન એવિ.

CEDAW કત્તિવ્રા ત્રી લંકા રજય રૂડીરીપત્ર કલ 08 વન કાલાનુંનર વાર્તાવથ પથળૈની વીમ નોંધલકા દ, વીચિનીયની દેદદેનેન્કુ અતર ચેવ કૈઓનુંનેની સ્નેદુંન સંમિલિંગિક સંમિલનીદના સાપરાદીકરણય અબનેચિવિ પલનુંલાગેન યામેની સંમકામી કાનુંનાવની, દ્રીવીલિંગિક કાનુંનાવની હા સંતુનુંની સંમાજનાથી પ્રદ્યુંગલયની સ્યાર્થ લેસ વેનસ્ કોાં સ્લેન્કીમિ તવદ્ધરવતી ગક્કીતિમની કરન અતર, ત્રી લંકા વિશવચ્ચીએ મણિની તહિવ્યર્થ કર આની સંમાન લેસ સ્લેન્કીમિ વિલક્સ્વાદિ. લાસેંમ રજયે વાર્તાવ સંમકામી કાનુંનાવની, દ્રીવીલિંગિક કાનુંનાવની સહ સંતુનુંની સંમાજનાથી પ્રદ્યુંગલયની અનુવીદિન વેનસ્ કોાં સ્લેન્કીમિ સહ મિનુંની આની અભ્ય નેનીક આરક્ષાવ સંમિલનીદયેની નીહબ અતર લાદિની ગમસ વન્નેની મિનુંની અધાશુમાન, અભ્યવેનુંની લેંબનગત કર આની સહ સંમાજયે અવા પિલિગૈનીમની આની કણેંબાયામોક્સ એવિ.

I. සමකාලී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් සහ සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන් කෙරෙහි සමානත්වය සහ වෙනස් කොට නො සැලකීම (I-4 වගන්ති, GR 28,GR 33)

ලිංගික දිගානතිය හා ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවීය අනනුතාවය තුදුකලා ලෙස නොපවතින බැවින් ද, ජාතිය, පන්තිය, ජනවර්ගය, කුලය, සෞඛ්‍යය සහ අනෙකුත් සාධක කුළ එය සහසංඳර්ශිත වන බැවින් ද, හරයාත්මක සමානාත්මකවයේ හාවිතය සහ ලිංගික දිගානතිය සහ ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවී අනනුතාවය පදනම් කොටගත් වෙනස් කොට සැලකීම් සඳහා වන අන්තර්පෙෂීත ප්‍රවේශයක් ද අත්‍යවශ්‍ය ය.

මෙවැනි සාධක පැවතිය දී පවා, සමකාලී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් හා සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන් ව්‍යවස්ථාමය විධිවාන හරහා යුක්තිය කරා ප්‍රවේශවීමට හා නීතිමය රැකවරණය ලබා ගැනීමට තවදුරටත් පසුබට වන අතර, තැනිගැන්මෙන් පසු වෙති. විවිධ තරාතිරම්වල දී බොහෝ සාධක සඳහා රාජ්‍ය නිලධාරීන් හා පවුලේ සාමාජිකයන් විසින් සමකාලී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් හා සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන්ගේ ලිංගික දිගානතිය හා ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවී අනනුතාවය අනාවරණය වුවහොත් හෝ හෙළිකිරීමෙන් පසුව හෝ, මුවන්ට තර්ජනය කිරීමට, බිඟ ගැන්වීමට හෝ තර්ජනය කිරීමට 365 සහ 365 (අ) යන වගන්ති හාවිතා කරන පසුබිමක් කුළ මේකි තැනිගැන්ම සාධාරණිකරණය කළ හැකි ය.¹

සමකාලී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් හා සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන් සඳහා වන CEDAW කම්මුවෙවි සඳහන් මූලධර්මයන් ඕනෑම ආකාරයකින් උල්ලාසනය වීම වැළැක්වීමට, ව්‍යවසාය හා දඩුවම් ලබා දී ඒ පිළිබඳ පියවර ගැනීමට කිරීමට රැය බොහෝට අසමත් ය. ක්‍රියාකාරී නීතිය, පැමිණිලි කිරීම පිළිබඳ දේශාරෝපණ වළක්වා ගැනීම සඳහා ක්‍රියා කරයි. වින්දිතයන්ට සහන සැලකීම සුරක්ෂිත කිරීමට කිසිදු පියවරක් ගැනීම සඳහා රැය අසමත් ය, එසේම අලස්ව ක්‍රියාකරන රාජ්‍ය නිලධාරීන් වින්දිතයන් සමග හෝ හිංසනයන් හා සම්බන්ධ අපරාධකරුවන් සමග හෝ ගනුදෙනු කිරීමේ දී වගකීමෙන් ක්‍රියා නො කරයි.²

සාපු වෙනස් කොට සැලකීම්වලට මූහුණ දීමට අමතර ව, සේවා නියුක්තිය, තිවාස සැපයීම, සෞඛ්‍යය සේවා සැපයීම, තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය කුළ නියෝගනය, යුක්තිය පසිඳුව ආදි වූ ක්ෂේත්‍රයන් කුළ නීති ප්‍රතිසංස්කරණ හා ප්‍රතිපත්ති සම්පාදන අවස්ථාවන්හිදී පිළිගනු නොලබන අතරම තීරණ ගැනීමේ සහ යුක්තිය පසිඳුවමේ ක්‍රියාවලිය කුළ ද නියෝගනය වීමේ දී, සමකාලී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් සහ සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන් පිළිගනු ලබන්නේ ඉතා කළාතුරකිනි.

1. "All Five Fingers Are Not the Same" Discrimination on Grounds of Gender Identity and Sexual Orientation in Sri Lanka, Human Rights Watch, Sri Lanka (2016).

2. Ibid.

වත්මන් ව්‍යවස්ථා සංගේධන ක්‍රියාවලිය තුළ, ලිංගික දිගානතිය හා ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවී අනන්තතාවය මත පදනම් වූ වෙනස් කොට සැලකීම් සහ නෙතික රෝවරණය තුළ පවතින අඩුපූහුඩුකම් පිළිබඳ ව, ව්‍යවස්ථා සංගේධනය සඳහා වූ මහජන නියෝජිත කම්ටුවට තම උත්සුකයන් ලබා දීමට ශ්‍රී ලංකාවේ සමකාලී පුරුෂයන්, සමකාලී ස්ත්‍රීන්, ද්විලිංගික පුද්ගලයන් හා සංකාත්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන්ගේ හිමිකම් වෙනුවෙන් ක්‍රියා කරන සංඛ්‍යානවල, කාන්තා හිමිකම් සංඛ්‍යානවල හා මානව හිමිකම් සංඛ්‍යානවල සාමාජිකයන් කටයුතු කළහ. "LGBTIQ ප්‍රජාවට සමානාත්මකතාවය, ගරුත්වය හා වෙනස් කොට නො සැලකීමට අදාළ වන අයිතවාසිකම් නව ව්‍යවස්ථාව තුළ සම්පාදනය කළ යුතු ය." යනුවෙන් ව්‍යවස්ථා සංගේධනය සඳහා වූ මහජන නියෝජිත කම්ටුව, 2016 මැයි මාසයේදී, සිය වාර්තාවේදී සඳහන් කර ඇත. "සමානාත්මකතාවය සහ වෙනස් කොට නො සැලකීම්" යන ජේදය තුළ "වර්ගය, ආගම, කුලය හා ස්ත්‍රී-පුරුෂ හාවය" යනාදිය සමඟ "ලිංගික දිගානතිය හා ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවී අනන්තතාවය" ආදිය ද ඇතුළත් විය යුතු බව ව්‍යවස්ථා සංගේධනය සඳහා වූ මහජන නියෝජිත කම්ටුව නිරදේශ කළේය.³ ආණ්ඩුකුම ව්‍යවස්ථා මණ්ඩලයේ, මූලික අයිතිවාසිකම් සඳහා වූ අනුකාරක සහා වාර්තාවේදී මෙම නිරදේශ ඇතුළත් විය.⁴ කෙසේවෙතත්, කැබේනට තීරණ දැනුම් දීමේ මාධ්‍ය වාර්තාවලට අනුව, සම්ලිංගික පුද්ගලයන් අතර වන සම්බන්ධතා නිරසාපරාධීකරණයට එරෙහිව එල්ල වූ දැඩි විරෝධය මත, එය ප්‍රතික්ෂේප වූ බව සඳහන් විය.⁵

2017-2021 වර්ෂවලට අදාළව මානව හිමිකම් ප්‍රවර්ධනය හා ආරක්ෂා කිරීමට අදාළ ක්‍රියාකාරී සැලැස්මක් කෙටුම්පත් කිරීමේ ක්‍රියාවලියක් ද ශ්‍රී ලංකාව මේ වන විට සිදු කරයි. මේ වන විට කෙටුම්පත් කර තිබෙන ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම තුළ සම-ලිංගික ක්‍රියාව නිරසාපරාධීකරණය හා 365 (අ) වගන්තිය ඉවත් කිරීමට අදාළ විධිවිධාන ඇතුළත් ය. කෙසේ වෙතත්, මෙම විධිවිධාන ඉවත් කෙරෙන බවට මාධ්‍ය වාර්තා පළ වන බැවින්, නිරසාපරාධීකරණය සඳහා වන ප්‍රමුඛ ඉල්ලීම නො සලකා අවසන් සැලැස්ම තුළ මෙම නිරදේශ ඇතුළත් නො විය හැකි බවට, අප තුළ බියක් ඇත.

බොහෝ කාන්තා කණ්ඩායම් හා LGBT කණ්ඩායම් මුළ දී, ව්‍යවස්ථා සංගේධනය සඳහා වූ මහජන නියෝජිත කම්ටුවට අදහස් ඉදිරිපත් කරමින් අවධාරණය කොට සිටියේ, ආණ්ඩුකුම ව්‍යවස්ථාවේ 16 වන වගන්තිය ඉවත් කොට, සමානාත්මකතාවය සඳහා වන මූලික අයිතිවාසිකම හා අනෙකුත් මූලික අයිතිවාසිකම් උල්ලංසණය කෙරෙන අතිත, වර්තමාන හා අනාගතයේදී පැනවෙන සියලු වෙනස් කොට සැලකීමේ නිති, සමාලෝචනය කර ඉවත් කිරීමට අවස්ථාවන් හිමිවන ලෙස ව්‍යවස්ථාවේ උත්තරීතර බව පිළිගන්නා

3. Report on Public Representations on Constitutional Reform, Public Representations Committee on Constitutional Reform, Sri Lanka, 2016. (p. 112)

4. See tri-lingual report at <http://english.constitutionalassembly.lk/images/pdf/01-Fundamental-Rights-ste.pdf>

5. <http://www.dailymirror.lk/122311/Cabinet-rejects-moves-to-decriminalize-homosexuality> 18 January 2017

වගන්තියක් මගින් එය ප්‍රතිස්ථාපනය කළ යුතු බව ය. කෙසේ වෙතත්, පොදුගලික හා වාරිතානුකූල නීතිවලට සම්බන්ධ දේශපාලන සංවේදිතා මත එවැනි සමාලෝචනයක් හෝ ඉවත් කිරීමක් සඳහා වන විභව විධිවිධාන අනියෝගයට ලක්වෙමින් පවති.

ශ්‍රී ලංකා ජ්‍යෙෂ්ඨ අධ්‍යාපන්‍ය කළමනා ලෙස ඇති CEDAW කම්මුවෙන් ඉලුලා සිරිතැන් :

- සමාන ලිංගවල වැඩිහිටියන් අතර ස්ව කැමැත්තෙන් සිදු වන ලිංගික සම්බන්ධතා තිරසාපරාධිකරණය සහ ගිවිසුම් ප්‍රකාරව වෙනස් කොට නො සැලකීමට බැඳී සිටීමට එකශ විම.
- ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලියේ ප්‍රතිඵල නො සලකා, සමකාමී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික සහ සංකාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන්ගේ මානව හිමිකම් උල්ලාසනය කෙරෙන 365 365 (අ) සහ 399 යන වගන්ති ඉවත් කිරීම හෝ සංශෝධනය කිරීම.
- සමකාමී, ද්විලිංගික සහ සංකාන්ති සමාජභාවී කාන්තා ප්‍රජාවට එරෙහි ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය පදනම් කරගත් සියලු ආකාරයේ හිංසනයන් හා වෙනස් කොට සැලකීම හා එවැනි ප්‍රකාශයන් වැළැක්වීම සඳහා වන පරිපුරුණ ප්‍රවේශයක්, මානව හිමිකම් ආරක්ෂා කිරීම හා ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා වන 2017-2021 ජාතික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම මගින් සුරක්ෂිත කිරීම.
- සමකාමී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් සහ සංකාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන්ගේ ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය පිළිබඳව වන කරුණු ද එහි නියෝග තුළ ඇතුළත් කාන්තාවන් පිළිබඳ ස්වාධීන කොමිසමක් ස්ථාපිත කිරීම.
- ව්‍යවස්ථා ක්‍රියාදාමයේ අවිනිශ්චිතතාවයන් සැලකිල්ලට ගනිමින්, දැනට පවතින ලිඛිත හා අලිඛිත වෙනස් කොට සැලකීමේ නීති සියල්ල සමාලෝචනය කොට ඉවත් කිරීම.

II. සමකාමී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් සහ සංකුත්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන් කෙරෙන වන අනර්ථයන් ලේඛනගත කිරීම සඳහා රජයේ අසමත්කම

“කාන්තාවන් නියෝජනය නො වන හෝ මුවනට අවාසි සහගත ක්ෂේත්‍රයන්” හඳුනා ගැනීමට, අධ්‍යනයන් සිදු කරන ලෙස CEDAW කම්ටුව ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුවෙන් ඉල්ලා සිටී. (CEDAW/C/LKA/Q/8, පරි.13.)

තීරණ ගැනීමේ ක්ෂේත්‍රය තුළ සමකාමී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් හා සංකුත්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන් මුහුණදෙන අවාසි සහගත තත්ත්වයන් හෝ අප්‍රමාණවන් නියෝජන මට්ටම් තීරණය කිරීම සඳහා වන අධ්‍යනයක් රජය විසින් පවත්වා නොමැත. සමකාමී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් හා සංකුත්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන් දේශපාලන ක්ෂේත්‍රය තුළ නියෝජනය විම වර්ධනය කිරීම සඳහා කිසිදු දේශපාලන පක්ෂයක් මුවන් සමග ක්‍රියාකාරීව සම්බන්ධ වී නොමැත. සාමාන්‍යයෙන් කාන්තාව එතින්හාසිකවම සැම ක්ෂේත්‍රයක් තුළ ම අඩු වශයෙන් නියෝජනය වී තිබෙන අතර සමකාමී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් හා සංකුත්ති සමාජභාවී කාන්තාවන් දේශපාලන ක්ෂේත්‍රය තුළ මුළුම්මින්ම දක්නට නො ලැබේ. විවිධ ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවී අනන්‍යතාවයන් හා විවිධ ලිංගික දිගානතින් නියෝජනය කරන කාන්තාවන් සඳහා වන මෙම වාතාවරණය සමනය කිරීමට ස්ථීර ක්‍රියාමාර්ගයක් ගෙන නැත.

ශ්‍රී ලංකා ජ්‍යෙෂ්ඨ අධ්‍යාපන්‍ය ක෶ත ලෙස ඇති CEDAW කම්ටුවෙන් ඉල්ලා සිටින්නේ :

- සේවා නියුක්තිය, නිවාස සැපයීම, සෞඛ්‍යය සේවා සැපයීම, තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය තුළ නියෝජනය, යුක්තිය පිළිඳිලිම ආදි වූ මූලික ක්ෂේත්‍රයන්ගේ නීති ප්‍රතිසංස්කරණ හා ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය තුළ සමකාමී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන්, සහ සංකුත්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන්ට සුවිශ්චි වන කරුණු හඳුනාගැනීම.
- තීරණ ගැනීමේ ක්ෂේත්‍ර තුළ සමකාමී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් හා සංකුත්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන් මුහුණදෙන අප්‍රමාණවන් නියෝජනය හෙවත් අවාසි මට්ටම් තීරණය කිරීම සඳහා පර්යේෂණ සිදු කර, විවිධ ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවී අනන්‍යතාවයන් හා ලිංගික නැශ්වුරුතාවයන් සහිත කාන්තාවන් සඳහා මෙම වාතාවරණය සමනය කිරීමට අනුබල දෙන ක්‍රියාමාර්ග ක්‍රියාවට නැවීම.
- සත්‍ය සෙවීමේ යාන්ත්‍රණය වැනි ආණ්ඩුවෙහි සංකුත්තික යුක්ති යාන්ත්‍රණයක් සමග ලිංගික දිගානතිය හා ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවී අනන්‍යතාවයන් පිළිබඳ කරුණු සුප්‍රව සම්බන්ධ කිරීම.

III. සමකාලී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් සහ සංකාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන් කෙරෙහි වන ඒකාකාර ස්වභාවයන් සහ නානිකර නාවිතයන් (5 වගන්තිය)

ශ්‍රී ලංකාවේ සමකාලී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් හා සංකාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන් යනු මෙරට තුළ අසමාන ලෙස සැලකුම් ලබන අය ලෙස හඳුනා ගැනෙන්නේ, ලිංගික දිකානතිය සහ ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය පිළිබඳ ව වන සමාජ හා සංස්කෘතික සම්මතයන්ට අනුකූල වීමට ඔවුන් අසමත් වීම නිසාය. සමකාලී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් හා සංකාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන්ට සහාය සපයන හා උපදේශන කටයුතු සිදු කරන සංවිධානයක් වන, කාන්තා අධ්‍යයන කණ්ඩායම විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ සමකාලී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් හා සංකාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන් මුහුණුපාන තිංසනයන් පිළිබඳ ව සිදු කරන ලද සම්ක්ෂණයක මෙලෙස සඳහන් වේ. “සමකාලී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් හා සංකාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන් සාමාන්‍ය පරිදි ජ්වත් වීමට නො හැකි, යම් ආකාරයක ලිංගික හෝ මානසික අපගමන තත්ත්වයන් සහිත පුද්ගලයන් ලෙස සැලකෙයි” යනුවෙනි.⁶

සමකාලී කාන්තාවන් සහ පුරුෂයන්, ද්විලිංගික පුද්ගලයන් සහ සංකාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන් යනු නොමග තිය, බටහිර අදහස්වලට නැඹුරු වූ හා ශ්‍රී ලංකාකේය නො වන ප්‍රජාවක් ලෙස දකින, ඔවුන්ට (LGBT) විරෝධී වෙටර් කණ්ඩායම් සමාජ මාධ්‍ය ජාලයන් තුළ බහුල ය. මෙම කණ්ඩායම් බොහෝවිට අසත්‍ය, ඒකාකාර අදහස්වලින් යුත්ත ය. තමන් දෙනික ව අන්තර්ජාල අපවාරයන් අත්දකින බව බොහෝ සමකාලී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් හා සංකාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන් ප්‍රකාශ කරයි.

වැඩිහිටියන් අතර වන ස්ව කැමැත්තෙන් සිදුවන සම-ලිංගික සම්බන්ධතා සාපරාධිකරණයට සහ ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය නොගැලපීම්වලට අදාළ නීති පද්ධති ඉවත් කිරීමේ දී, ඒකාකාර වර්යාවන් මුළුනුප්‍රටා දැමීමට සාම් සහසම්බන්ධතාවයක් නොතිබිය හැකි වන්නේ, සංස්කෘතිය අනුව හැඩැසුණු සමාජ ආකල්ප පද්ධතියක් ලෙස එය බොහෝවිට දකින නිසා වන අතර, අනෙක් අතට ජාතික නීති පද්ධතිය ද, සංස්කෘතික හැඩැයක් ගන්නා නිසාවෙනි. වෙනස් කොට සැලකෙන නීති ඉවත් කිරීම මගින් සමකාලී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් හා සංකාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන් කෙරෙහි වන සමාජ ආකල්ප පරිවර්තනය කිරීමට හා ඒකාකාර වර්යාවන් ප්‍රතිච්ඡතනය කිරීමට පුව්ගෙෂී බලපෑමක් සිදු වනු ඇත.

6. *Not Gonna Take it Lying Down": Experiences of Violence and Discrimination as told by LBT persons in Sri Lanka*, Women's Support Group, Sri Lanka. 2014. (p. 15)

ශ්‍රී ලංකා බුද්ධිමත් සංගම ලෙස ඇස් CEDAW කම්මුවලෙන් ඉල්ලා සිටිත්තේ :

- අධ්‍යාපනික විෂය තිරදේ හා මාධ්‍ය තුළ වන හානිකර අදහස් ප්‍රවාරණය ව්‍යුත්වාලිත් ඒ වෙනුවට සාධාරණත්වය සහ පිළිගැනීම ඉගැන්වීමට සියලු රාජ්‍ය ආයතනයන් උනන්දු කිරීමට උත්සුක වන බව තහවුරු කිරීමට.
- විවිධත්වය, අයිතිවාසිකම් හා වෙනස්කොට නොසැලකීම් තුළ ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය හා ලිංගිකත්වය පිළිබඳ දෙම්විජියන්, ගුරුවරුන්, පරිපාලන කාර්ය මණ්ඩල හා විද්‍යාල්පතිවරුන් ඇතුළු පාසල් යන වයසේ සිසුන් සංවේදී කිරීමට අධ්‍යාපනික ප්‍රතිසංස්කරණ සිදු කිරීම.

IV. සමකාමී කාන්තාවන්, ද්වීලිංගික කාන්තාවන් සහ සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන් කොරෝනි වන ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය මුළු කොටගත් හිංසනයන් (I-4, 6 වගන්ති, GR 19)

“2016-2020 ශ්‍රී ලංකාවේ ලිංගිකත්වය හා ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය පදනම් කොටගත් හිංසනයන් පිළිබඳ ප්‍රකාශ කෙරෙන ප්‍රතිපත්ති රාමුව හා ජාතික සැලැස්ම” යනුවෙන් නම් කොට තිබෙන, කාන්තාවන්ට එරෙහි ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය පදනම් කරගත් හිංසනයන් සඳහා සටන් කරන ක්‍රියාමාර්ගික සැලැස්ම, 2016 වර්ෂයේ ජුනි මාසයේ දි ශ්‍රී ලංකා කැබේනට මණ්ඩලය විසින් අනුමත කරන ලද අතර, 2016 වර්ෂයේ නොවූම්බර් මාසයේ දි එය ප්‍රසිද්ධියට පත් කරන ලදී. එහෙත් ඒ තුළ සමකාමී කාන්තාවන්, ද්වීලිංගික කාන්තාවන් හා සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන්ට එරෙහිව සිදුවන හිංසනයන් පිළිබඳ ව සඳහන් නො වේ. මෙම ප්‍රතිපත්ති රාමුව සහ සැලැස්ම, තම ලිංගික දිගානතිය සහ ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවී අනනුතාවය මත පදනම් වූ ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය මූලික කොටගත් හිංසනයන්ට සහ වෙනස් කොට සැලකීම්වල අන්තර් සම්බන්ධිත ස්වරුපයන්ට හාරුණය වූ සමකාමී කාන්තාවන්, ද්වීලිංගික කාන්තාවන් හස සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන් ආරක්ෂා කිරීමට අදාළ ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ ව සඳහන් කිරීමට අසමත් වී ඇති.

මෙසේ සමකාමී කාන්තාවන්, ද්වීලිංගික කාන්තාවන් සහ සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන් අවධානමට ලක් වීම හා ඒවායින් ආරක්ෂා වීම පිළිබඳව කොටුනාක හෝ සඳහන් නොවන තත්ත්වයක් තුළ සමකාමී කාන්තාවන්, ද්වීලිංගික කාන්තාවන් සහ සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන් මූහුණ දෙන කායික හා ලිංගික හිංසනයන්, ගාහස්ථ හිංසනයන් හා කායික හානි සිදු කරන බවට වන තරජනයන් ඇතුළු හිංසනයන් වාර්තා කිරීමට හෝ නිතියෙන් රෙකුවරණය ලැබීමට ඔවුන් බියෙන් පසු වෙති. නිදිසුනක් ලෙස, හියුමන් රසිවිස් වොවි වාර්තා කරන ආකාරයට තම පෙම්වතියගේ පියාගේ

න් සිදු වන නිරන්තර හිරහැරයන්ට සහ මරණ තරජනයන්ට මූහුණ දුන් 31 හැවිරිදී ශ්‍රී ලංකික සමකාලී කාන්තාවක් වන නිතුරා ඒ පළිබඳ ව පොලිසියට වාර්තා කර තැත. “මම මේ රටේ අපරාධකාරීයක්. නීතිය හැමෙර්ටම සමාන තැති සහ අයුක්තීසහගත වන විට යමිදෙයක් පවසම්න් කාලය නාස්ති කිරීමට හේතුව කුමක් දී මට නිකරුණේ නීතිවිරෝධී වීමට අවශ්‍ය නෑ” යනුවෙන් ඇය සඳහන් කරයි.⁷

කාන්තා ක්‍රියාකාරී කණ්ඩායම (WSG) විසින් සිදු කරන ලද අධ්‍යයනයකින් සොයා ගැනුණේ සම්මුඛ සාකච්ඡාවන්ට ලක් කළ සමකාලී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් හා සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන් 33 දෙනෙකු අතරින් අඩකට වැඩි දෙනෙක් කායික හේ ලිංගික හිංසනයන් අත්විද තිබෙන බවත්, ඔවුන් අතරින් 12 දෙනෙකු තවමත් එම හිංසනයන්ට මූහුණ දෙමින් සිටින බවත් ය. මේවායෙහි අපරාධකරුවන් වන්නේ, සම්පතම පවුලේ සාමාජිකයන්, නාජුනන පුද්ගලියින්, සහවරයන්, සහකරුවන්, පෙර සිටි සහකරුවන්, සේවායෝජකයන්, සුපරීක්ෂකවරුන්, සම-සේවකයන් සහ අසල්වාසින් ආදින් ය.⁸ “මෙගේ සහකාරීයගේ පවුලේ අය, ඇයට සුව කිරීමට පෙනී වර්ග සහ ඔශ්ඨ බලහන්කාරයෙන් ලබා දීමට උත්සාහ කළා. ඇය ව විෂමලිංගික කරීමට ඔවුන් බොහෝ සේ උත්සහ කළා... ඇය (දේ)වරක් විදුලි කම්පන විකිතසාවන්ට හාජනය වූ 39 හැවිරිදී රෝගීම් සඳහන් කර තිබේයි.⁹ සම්මුඛ සාකච්ඡාවට හාජනය වූ තවත් කාන්තාවක් වන තම දෙමාපියන් සමග ජ්වත් වන 36 හැවිරිදී වාම්ලා සඳහන් කර තිබුණේ “තහවුරු කර නො ගත් ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවී තත්ත්වය සහ සමකාලීක ස්ත්‍රීත්වය ‘සුවකර ගැනීමට’ උත්සාහ කරමින් ඔවුන් ඇය ව මානසික සෞඛ්‍යය වංත්තිකයෙකු වෙත ගෙන ගිය බවයි”.¹⁰

ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවී සම්මතයන්ට යටත් වීමට බල කිරීම, සමාජගත වීම සීමා කරවීම, ගාරීක හා වින්තවේගාත්මක නො සලකා හැරීම, පවුලෙන් නෙරපා හැරීම සහ (විෂමකාලී) විවාහයන් සිදු කරගන්නා ලෙස තිරතුරු පිබාවට ලක් කිරීම ආදි වූ වින්තවේගාත්මක හිංසනයන්ගේ යම් ආකාරයේ ස්වරුපයන් අත්විද තිබෙන බවට මෙම අධ්‍යයනයේ දී ප්‍රතිචාර දැක්වූ සමකාලී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් සහ සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන් 33 දෙනාම සඳහන් කර ඇත.¹¹ “මම හිතන්නේ මට විභාගම වෙනස් කොට සැලකීම වුණේ පවුලෙන්. මානසිකව සහ වාචික ලෙස ඔවුන් මට එරෙහිව වෙනස් කොට සැලකුවා. අන්තිසිවිකට වඩා මා පිරිමියෙකු සමග සිටීම

7. “All Five Fingers Are Not the Same” Discrimination on Grounds of Gender Identity and Sexual Orientation in Sri Lanka, Human Rights Watch, Sri Lanka (2016).

8. “Not Gonna Take it Lying Down”: Experiences of Violence and Discrimination as told by LBT persons in Sri Lanka, Women’s Support Group, Sri Lanka. 2014. (p. 29)

9. Ibid (p. 1)

10. Ibid (p. 24)

11. Ibid (p. 21)

හැර, සමකාලී කාන්තාවක් බව කිසිසේත් ම අනුමත කළේ නැහැ. මාගේ උංගිකත්වය සගවන්න ඔවුන් හැකි උපරිමයෙන් උත්සාහ ගත්තා, එය පිළිගැනීම ප්‍රතික්ෂේප කළා. ඉතින් ප්‍රශ්න ආවෝ ඔවුන්ගෙන්, ඒ වගේ ම ඒවා කාමත් තියෙනවා” යනුවෙන් වයස අවුරුදු 40 ගණන්වල මූල පසුවන, සමකාලී ස්ත්‍රීයක් වන මල්ලිකා සඳහන් කරයි.¹² පවුලේ සාමාජිකයන්, අසල්වැසියන්, පෙර සිටි සහකරුවන්, සේවායෝජකයන් සහ පෙර සිටි රැකියා ස්ථානවල සේවකයන් විසින් වාචක අපහාසයන්, පරිභවාත්මක විවේචනයන් හා කායික හානි සිදු කරන බවට වූ තරේජනවලින් පිඩා විදි බව, සම්මුඛ සාකච්ඡාවට හාජනය වූ, සමකාලී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් හා සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයේ 21 දෙනෙක් ප්‍රකාශ කළහ. වාචක තරේජන සමග කම්මුල් පහර දීම් සහ මිට මොළවා පහර දීම් ආදී වූ කායික හිංසන සිදුවීම් 15කි. දෙමළ ද්විලිංගික කාන්තාවක් ඇයට මිනිසුන් තරේජනය කළ ආකාරය මෙසේ පැහැදිලි කර තිබිණි. “මෙගේ යහළවන් නැති කර දමනවා කිවිවා. අපිට හොකි පිතිවලින් පහර දෙනවා කිවිවා, අපිට ගිනි තියනවා වගේ දේවල් කියලා තියෙනවා.”¹³

සමකාලී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් සහ සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන් අත්විදි හිංසනයන්ගේ සමස්ත බලපැම වූ යේ, විශාදය, දිර්සකාලීන කාංසාව සහ සියදිවි හානි කර ගැනීමට තැන් කිරීමයි. 2010 සිට 2013 දක්වා වන ශ්‍රී ලංකාවේ පුවත්පත් විස්තාවල සමකාලී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් හා සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන්ගේ සිය දිවි හානි කර ගැනීමේ කරුණු පිළිබඳ විය.

සමකාලී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් සහ සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන් විසින් ගෘහස්ථ හිංසනය වැළැක්වීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාව තුළ වන නීති පද්ධති හාවතා කරන බව පෙනෙන්නට තැතැ. අදාළ නීති හාවතා කරන ආකාරය පිළිබඳ ව ඔවුන් තුළ පවතින නො දැනුවත්හාවය, 365, 365 (අ) සහ 399 යන වගන්ති යටතේ සාපරාධී වෝද්නා තැගෙනැයි යන බිඟ සහ උපදේශනය, තෙතින් සහාය සහ අවධානම් තත්ත්වයන් තුළ දී සමකාලී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් හා සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන්ගේ අවශ්‍යතාවයන්ට සංවේදී වූ රැකවරණයන් ආදී වූ සේවාවන්වල හිගතාවය මෙයට හේතු වී ඇත.

12. Ibid (p. 1)

13. Ibid (p. 27)

ශ්‍රී ලංකා ජේයල අධ්‍යාථ්‍යා කාන්ත ලෙස ඇස CEDAW කම්ටුවෙන් ඉල්ලා සිටින්න :

- “2016-2020 ශ්‍රී ලංකාවේ ලිංගිකත්වය හා ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය පදනම් කොටගත් හිංසනයන් පිළිබඳ ප්‍රකාශ කෙරෙන ප්‍රතිපත්ති රාමුව හා ජාතික සැලැස්ම” මගින් සමකාමී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් හා සංකාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන්ට එරෙහි වෙනස් කොට සැලකීම් සහ හිංසනයන් පිළිබැඳු කරමින් හා ක්‍රියාවත නාවමින් එය ක්‍රියාත්මක කිරීම.

V. සෞඛ්‍ය (11, 12 වගන්ති; පොදු නිරදේශ 19, 24)

LGBT පුද්ගලයන්ගේ සහ පොදු ප්‍රජාවන්ගේ මූලික සෞඛ්‍ය අවශ්‍යතා සමාන වන විට, LGBT පුද්ගලයන්ගේ ලිංගික දිගානතිය සහ ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවී අනන්‍යතාවය සහ ප්‍රකාශනය ඔවුන්ට සෞඛ්‍ය හා සඛැදි හිමිකම් සඳහා ප්‍රවේශ වීමේ දී බාධකයක් වී තිබේ. සාමාන්‍යයයෙන් හා සෞඛ්‍ය සේවා සැලසුම්වලදී ශ්‍රී ලංකාවේ සමකාමී හා ද්විලිංගික කාන්තාවේ හා සංකාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයෝ සෞඛ්‍ය සේවා ලැබේම යන මූලික අයිතිවාසිකම තුක්ති විදිමේ දී, ප්‍රජනන සෞඛ්‍ය, සෞඛ්‍ය සේවා ලබා දීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීම හෝ ප්‍රමාද කිරීම හෝ නූසුසුසු හෝ පහත් සැලකිලි ලැබේම අදී අනියෝගයන්ට මුහුණ දෙනි. එච්.අයි.වී. මරදනයට මැදිහත් වන වැඩසටහන් තුළ LGBT පුද්ගලයන් වැඩි වශයෙන් පෙනී සිටීමේ ඉහළතාවය, පොදු ජනතාවට සාපේක්ෂව මුවන්ගේ සාමාන්‍ය සහ ප්‍රජනන සෞඛ්‍ය ගැටුපු හඳුනා ගැනීමේදී බාධකයක් ලෙස දක්නට ලැබිය හැක.

ශ්‍රී ලංකාවේ සෞඛ්‍ය සේවාව මත පදනම් වූ සාක්ෂි සැපයීමේ එළැවුමක් වන ප්‍රජා විද්‍යාත්මක හා සෞඛ්‍ය දත්ත මූල්‍යතින්ම පාහේ ලබා ගැනීම නිසා එච්.අයි.වී. නිවාරණය තුළ හැරුණු කළ, ස්ත්‍රී-පුරුෂ යන යුත්මය තුළින් පමණක් මෙකි ගැටුපු පහදා දීමට ලිංගික දිගානතිය සහ ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය අනුව වෙන් කර ඇති දත්ත මේ වන විට හිග ය. ලිංගික දිගානතිය හා ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවී අනන්‍යතාවය හා සම්බන්ධ සැබැඳු හෝ තේරුමිගත හැකි වෙනස් කොට සැලකෙන ආක්ල්ප, සමකාමී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් හා සංකාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන්ගේ සෞඛ්‍ය හා සෞඛ්‍ය අවශ්‍යතා පිළිබඳව සේවා සපයන්නන්ගේ ප්‍රමාණවත් තොවන දැනුම, සමකාමී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් හා සංකාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන් තම ලිංගික දිගානතිය හෝ ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවී අනන්‍යතාවය හෙළි කිරීමට තිය වීම හා තම සෞඛ්‍ය අවධානම් පිළිබඳ ව පවතින අඩු වැටහිම ආදිය මෙයට හේතු වේ.

ශ්‍රී ලංකා මාතා සහ ලමා සෞඛ්‍යය ප්‍රතිපත්තියේ (2012) බොහෝ අරමුණු “ඒවන වකුයේ පූර්ව-ගරහනි සමයේ සිට කාන්තාවන්ගේ සහ ඔවුන්ගේ සහකරුවන්ගේ ප්‍රස්ථා සෞඛ්‍යය පවත්වා ගැනීමට හා ප්‍රවර්ධනය කිරීම” සඳහා අභ්‍යන්ත්‍ර රැකවරණයක් සැපයීමට සාමූහිකව මග පෙන්වයි. මාතා හා ලමා සෞඛ්‍යය, ප්‍රතිනන සෞඛ්‍යය සහ පවුල් සැලසුම් සේවා සැපයීම සිදු කරනු ලබන්නේ ‘පවුල’¹⁴ යන්නෙහි වන විෂම ලිංගිකත්වය සාමාන්‍යකරණය කරන ලද සහ මාතාත්වය අනිබවා ගිය පිතාමූලික අර්ථකථනය විසිනි. ප්‍රතිනන සෞඛ්‍යය සහ පවුල් සැලසුම් සේවා සැපයන්නාන් ගරහණි කාන්තාවක් සමකාමී හෝ ද්වීලිංගික විය හැකි සම්භාවනාවන් පිළිබඳ හඳුනාගෙන පූර්ව-නිගමනයකින් තොරව ඇයට සෞඛ්‍යය සේවාවන් ලබා ගැනීමට ඇති අයිතිය පිළිබඳ දැනුවත් වීම අවශ්‍ය ය.

පියයුරු හා ගැබිගෙල පිළිකා, දියවැඩියාව සහ අධි රැඹිර පිඩින පරීක්ෂාවන් සිදු කරන ශ්‍රී ලංකාවේ රජයේ සුවනාරී සායන ජාලය¹⁵ තුළ සමකාමී, ද්වීලිංගික සහ සංකාන්ති සමාජභාවී කාන්තාවන් දක්නට නො ලැබේ. විෂමලිංගිකත්වය සාමාන්‍යකරණය කරන ලද සහ මාතාත්වය අනිබවා ගිය පිතාමූලික අර්ථකථනයන්ගේන් සමන්විත පවුල යන සංකල්පය ශ්‍රී ලංකා සෞඛ්‍යය අමාත්‍යාංශය සහ ලිංගික හා ප්‍රතිනන සෞඛ්‍යය සේවාවන් බොහෝවිට අනුගමය කරනවා යැයි සිතිය හැකි අතර එය විෂමකාමී නොවන කාන්තාවන් සඳහා ආරක්ෂාව, සංවේදිභාවය සහ සුව්‍යපහසුතාවය අඩු පරිසරයක් තිරුමාණය කරයි.

රජය විසින් පවත්වාගෙන යනු ලබන සෞඛ්‍යය සේවා පහසුකම්වල දී තම වෙවදා ඉතිහාසය හා සම්බන්ධ රහස්‍යය තොරතුරු ආරක්ෂා කිරීම සඳහා වන සැලකිල්ල අඩු වීම සහ සම්පූර්ණ නො සැලකිල්ල පිළිබඳව සංකාන්ති සමාජභාවී ප්‍රජාවේ සාමාජිකයේශ් වාර්තා කරති. පිරිසිදු කරන්නත්, ආරක්ෂක සේවකයන් අදී වූ වෙවදා නොවන කාර්ය මණ්ඩල සමග ද මෙම තොරතුරු භුවමාරු වීම සිදු වේ. රෝහල් කාර්ය මණ්ඩලය විසින් තමන් ව තරජනයන්ට සහ හිරිහැරයන් ට ලක් කිරීම සිදු කළ බව සමහර සංකාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන් විසින් වාර්තා කරන ලදී. එක් අවස්ථාවක දී, රජයේ රෝහලක වෙවදා සහාය ලබා ගැනීම සඳහා පැමිණි සංකාන්ති සමාජභාවී කාන්තාවකට වෙවදාවරයෙක් ලිංගික හිරිහැර සිදු නොට ඇති. තවත් අවස්ථාවක දී, තම ලිංගික අවයව හා සම්බන්ධ නොවන සැක්මක් සඳහා සුදානම් ව සිරිය දී, තම ලිංගික අවයව පරීක්ෂා කළ බව සංකාන්ති සමාජභාවී පුරුෂයෙක් වාර්තා කළේ ය. සංකාන්ති සමාඡ්‍යාවී කාන්තාවන්ගේ රෝග පරීක්ෂාවන් පමා කිරීම, මුළුන්ගේ කාල වෙන්කර ගැනීම්, පොරොත්තු ලැයිස්තුවල පසුපසට

14 The Eligible Family is defined as a family either legally married or living together where the woman is between 15 to 49 years of age and/or having a child under 5 years. A family with a pregnant or co-habiting woman irrespective of marital status and age, and single women (widowed, divorced, and separated) are also considered under eligible family. Annual Health Report on Family Health Sri Lanka. Family Health Bureau, Ministry of Health, Sri Lanka. 2012.

15 Annual Health Report on Family Health Sri Lanka. Family Health Bureau, Ministry of Health, Sri Lanka. 2012.

දැඳීම ආදි වූ වෙනස් කොට සැලකීම්වලට, රජයේ සෞඛ්‍යය සේවාවන් ලබා ගැනීමට යන සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී කාන්තාවන් හාජනය වන බව ද වාර්තා වේ. එව්.අයි.වී. සඳහා සේවාවන් සපයන්නන් විසින් පිරිමින් සමග ලිංගිකව හැසිරෙන පිරිමින් කාණ්ඩයට, සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී කාන්තාවන් (පුරුෂ සිට ස්ත්‍රී) වර්ගිකරණය කර තිබෙන නිසා, එව්.අයි.වී. පිළිබඳ දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන්වල ද සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී පුරුෂයන් (ස්ත්‍රී සිට පුරුෂ) නිරතරු අත්හැරේයි.

එවැනි අයගහත් සැලකිලි නිසා, රජයේ සෞඛ්‍යය සේවාවන්වලින් නොමිලයේ ලැබෙන ප්‍රතිකාර සඳහා සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන්ට යොමු වීමට බාධාවක් වන බැවින්, තමන්ට දැරිය නොහැකි වුවද, මුදල් ගෙවා පුද්ගලික අංශවලින් මිල අධික එම සේවාවන් ලබා ගැනීමේ තත්ත්වයට ඔවුන්ට තල්ල කරයි.

සමකාමී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් හා සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන්ගේ සෞඛ්‍යය අවශ්‍යතා සඳහා වන වත්මන් ප්‍රධාන ප්‍රතිචාරය වන්නේ, එව්.අයි.වී. නිවාරණය සඳහා වන පැවුරු රාමුවයි. එය, ඔවුන් අත්දකින සමාජීය ප්‍රතික්ෂේප කිරීම වඩාත් උග්‍ර කිරීමට පමණක් නො ව, අයිතිවාසිකම් මත පදනම් වූ සාකලුය දත්ත හා ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය ඇතුළත් සෞඛ්‍යය ප්‍රතිපත්ති හා සේවා ලබා ගැනීමට ද බාධාවකි.

ශ්‍රී ලංකා බුද්‍ය ඇත්ධාරණය කිරීම ලෙස අඩු CEDAW කම්මුවෙන් ඉල්ලා සිටින්නේ :

- සමකාමී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික හා සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන්ගේ ජීවන තත්ත්වය වැඩිදියුණු කරන සමකාමී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් හා සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන්ට ජිතකාමී හා වෙනස් කොට නො සැලකෙන සෞඛ්‍යය සේවාවන් හා දැනුවත්හාවයෙන් යුතු හා අගතිගාමී නොවන සෞඛ්‍යය සේවා සපයන්නන්ගේ සේවාවන් ලබා ගැනීමට ඇති හැකියාව සහතික කිරීම.
- රෝගීන්ගේ ලිංගික දිගානතිය හා ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවී අනන්‍යතාවය කුමක් වුවද ඔවුන්ගේ රහස්‍යභාවය කඩ කරන රාජ්‍ය අංශයේ සෞඛ්‍යය සේවා සපයන්නන් සඳහා සුදුසු දැඩුවම් ලබා දීම සුරක්ෂිත කිරීම.
- සෞඛ්‍යය අවධානම්, සෞඛ්‍යය සේවාවන් හා සෞඛ්‍යය සාධක පිළිබඳ ව අධ්‍යයනයන් පැවැත්වීමේ දී, සමකාමී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන්, සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී කාන්තාවන් හා සංක්‍රාන්ති සමාඡභාවී පිරිමින් සඳහා වන වෙන් වුණු දත්ත සුරක්ෂිත කිරීම.

නිගමනය

ඉ ලංකාවේ සම්කාමී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් හා සංකුන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන් පිළිබඳ වන ජීවමාන අන්දැකීම් සහ පර්යේෂණයන් ගෙන් පෙනී යන්නේ, බහුවිධ හා අන්තර් සම්බන්ධිත ආකාරවලින් වෙනස් කොට සැලැකීම, හිංසනයට ලක් වීම හා නොසලකා හැරීම නිසා ඔවුන් පිඩා විදින බව ය. වැඩිහිටියන් දෙදෙනෙකු අතර ස්ව කැමැත්තෙන් සිදුවන සම්ලිංගික වර්යාවන් හා සම්බන්ධතාවයන් සාපරාධිකරණය කර ඇති නිසා, සම්කාමී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් සහ සංකුන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන් බොහෝ අවස්ථාවල දී අපවාරයන්ට ලක් විය හැකි අතර 'දැන්වී නීති සංග්‍රහයෙන් දැක්වම් ලැබිය හැක' යන බිය නිසා සහන ලබා ගැනීමෙන් වැළකී සිටී. බරපතලකම අතින් හා කුමන ආකාරයේ අපරාධවලින් ඔවුන් පිඩා වින්ද්ද, ඒ වෙනුවෙන් සහන සේවා ලබාගැනීමට මුළු පසුබට වෙති. එබැවින් පුරුණ පුරවැසිහාවය භූක්ති විදීමට හෝ ප්‍රායෝගික ව අත්විදීමට සම්කාමී කාන්තාවන්, ද්විලිංගික කාන්තාවන් හා සංකුන්ති සමාජභාවී පුද්ගලයන්ට තො හැකි වී තිබේ.

Women and Media Collective
Established 1984

කාන්තාව සහ මාධ්‍ය කාමුණිකය

56/1, සරස්වි ලේඛ්, කාසල් වීදිය,
කොළඹ 8, ශ්‍රී ලංකා.

දුරකථන : +94-5632045 / 5635900 / 2690192

තැක්ස් : +94-2690192 / 2690201

ඊමේල් : wmcslanka@gmail.com

www.womenandmedia.org